

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve;

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek. Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlőr sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetési felhívás

„KÖZÉRDEK” XVII. évfolyamára.

Történelmünknek nagy és nehéz korszakát éljük. Aggodalom helyett szívünket fölemelő bizalom, néma várakozás helyett erőteljes munka, széthuzás helyett hatalmas sorakozás, kétségkedés helyett öntudatos eselekvés, kapkodás helyett bölcs megfontolás kell, hogy képessék nemzetünk fő jellemvonásait. Politikában és hadvezetésben ezen erényekkel diadalmaskodtak őseink. Ezek kell, hogy áthassák nemcsak a nép vezéreit, hanem az egész nemzetet. Együtt kell éreznünk, együtt kell eselekednünk, együtt kell áldoznunk, mert a jövő egész di-
csősége a mi nemzedékünké, mely felelős lesz a történelem kérlelhetlen ítélőszéke előtt.

A mi vármegyénknek, a mi társadal-
munknak is részt kell venni a nagy
nemzeti munkában, amint hogy Alsó-
fehér vármegye mindig elől állott a
nemzet napszámái sorában, küzdve,

fáradva nemes, fölemelő eszmékért s
azok valószínűségeért. Ha kevesen is va-
gyunk számban, ha gyöngök is vagyunk
anyagi erőben, ez nem tántorított meg
soha kötelességeink hű teljesítésében.
Az igaz szabadelvű eszmék munkásai
voltunk s azok is maradunk. Elveink,
nézeteink, törekvéseink hű kifejezője a
„Közérdek” lesz jövőre is, melynek
anyagi és szellemi támogatására felhiv-
juk hazafias közönségünket. Buzgó, lel-
kes munkatársak ajánlották fel tevékeny
közreműködésüket s mi rajta leszünk,
hogy mint eddig, ugy ezután is lapunk
csak a közérdeket szolgálja.

A „Közérdek” szerkesztősege:

Dr. Magyarai Károly. Török Bertalan.

Főmunkatárs:

Dr. Ebergényi Sándor.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 „ —
Negyedévre 1 „ 50 „

A lap esinos kiállításáról és pontos
szétküldéséről a „Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Részvénytár-
saság” mint kiadó gondoskodik, hova az
előfizetések mielőbbi beküldését kérjük.

Karácsony.

Budapest. 1897. karácsony hava.

Mint a békés, esendes családi tűzhely
jótékony melege zord téli időben, akkép-
pen hat reánk a karácsony szent ün-
nepe most, a politikai pártok s a tár-
sadmli osztályok küzdelmeinek vad za-
jában. Enyhül háborgó szívünk érzel-
meinek merev, ellenséges indulata s
lelkünk önkénytelen is visszaröppen a
multba, gyermekkorunk édes, boldog
világába. Minden arra emlékeztet, ami
reánk nézve ugyan elmúlt, de aminek
kedves emléke évről évre felujul a ka-
rácsonyfák sötét zöldjének, a mécses
tündöklő fényének, az ünnepi ajándékok
ragyogó halmazának láttára, az öröm-
zsivaj kedves hangjainak s az Isten há-
zába hívó méla harangszónak hallatára.

A szív és lélek háborgó indulatai-
nak ez ideig-óraig való esöndes pihené-
sét nagyobb vágyódással, mint ez év
karácsonyján, nem vártuk évtizedek óta.
A politikai küzdelmek és a társadalom
kebelében felmerült éles harcok fegy-
vereit szivesebben aligha teszik le pár
napra a közelebbi időben, mint most
Politikai harc Ausztriában, aminőt még

TÁRCZA.

A magyarigeni legrégibb ref. papok sorozata Bod Péter széljegyzeteivel.

— A Közérdek eredeti tárczája. —

Oly gyakran, mondhatni oly következe-
sen hódolunk tisztelt olvasóink azon igényének,
hogy lapunk ezen vonal alatti részében
mindig elismert hírnévű czégek raktárából
kikerült friss, újdivatu, inycsiklándoztató s a
léghűbb szines selyempapirba göngyölt cse-
megékkel szolgáljunk, miszerint szükséges-
nek véljük olykor-olykor a helyes éntrend
szabályait követve, szájizük további épség-
ben tartása érdekében némi változatosságot
hozni a menu-be s egyszerűbb eledeleket, pl.
rég i kétszersültet, száraz közkenyérhaját
vagy merőben közönséges sült burgo-
nyát rakni eléjük, bölcsen tudván, hogy az
senkinek meg nem árt, akinek természete
pedig be nem veszi, nem nyul hozzá, ha-
nem megvárja lapunk legközelebbi — nyalánk-
ságát. Legyen tehát a mai napra beosztott
bőjt i eledel: a magyarigeni reformált egyház
rég i anyakönyve.

Ez a másfél ujnyi vastag, sötét bőrkötésű,
füstös levelű könyvecske érdekes nemcsak
azért, hogy 5—6 emberöltőt túlélt kora miatt
kevés egyházunk dicsekedhetik multjának
ily épen megmaradt régi emlékével, hanem
azért is, mert e könyvecske alkalmas felele-

tet tartalmaz Beke Antal gyulafehérvári ka-
nonok urnak egy korábbi, igen becses egy-
háztörténelmi művében* olvasható azon állí-
tásra, hogy ha a népesebb reformált egyhá-
zak, mint Kolozsvár, Torda, Deés, Enyed,
sem képesek papjaik sorozatát a reformá-
cziótól kezdődőleg levezetni, mit várhatunk
a kisebb egyházaktól? Szerinte csak azután
kaphattak a reformált egyházak könnyebben
papokat, miután Bethlen Gábor felállította
kollégiumát Gyulafehérvárt, s így Erdélyben
is alkalom nyílt a papok képzésére. Meg-
jegyzem, hogy az idézett könyv e perczben
nem lévén kezemnél, nem a szavakat, ha-
nem csak a gondolatmenetet idézem. Kezdő
dilettáns létemre nem szándékozom e pontra
nézve vitát kezdeni a sokat látott, olvasott
és a hazai történelemben nagyon tájékozott
mesterrel, nem is veszem zokon az ide s
tova 2 ezer éves multa visszatekintő egy-
ház szószólójától az idézett gondolatmenet-
ben rejlt kicsinylést vagy valamely más
ettől nem messze álló érzületet a fiatalabb
egyház iránt; szándékom csupán az, hogy
egy kezem ügyébe eső bizonyítékkal (ami-
lyen lehet még több is e kis országban)
igazoljam, hogy amaz állítás a maga általá-
nosságában nem helyt álló, lehetnek s van-
nak az alól kivételek is. Mert ime a Gyula-

* Az erdélyi egyházmege képe a XIV-dik század
elején. Beke Antal.

fehérvár szomszédóságában fekvő kis Magyar-
Igen már említett anyakönyvében azt látom,
hogy Pelsőczy (Kovács) János oda való refor-
mált lelkész, miután 35 évig pásztorolta hieit,
1739-ben arra a helyes gondolatra jött, hogy
jó lesz az utókor utbaigazítására nézve, ha
a már az előtt 25 évvel elkezdett anyakönyvbe
bejegyzti azon papelődjei neveit, kiknek em-
lékezetét a köztudat fenntartotta. Pelsőczy
névsora elég rövid volt, csak négy nevet
tudott az öregebbek emlékezete segítségével
följegyezni, mi melleleg arra vall, hogy az
idők mostohasága, vagy az emberek gondat-
lansága miatt az egyház korábbi feljegyzései,
okmányai elpusztultak. Szerencsére olyan
utódja következett, mint Bod Péter, ki egy-
házi és irodalmi ügyek iránt már korán ér-
deklődött s kinek, mint egyházkerületi fő-
jegyzőnek, kezeügyében volt az erdélyi ref.
egyház akkor még gazdag levéltára. Bod
Péter az elődje által üresen hagyott helyekre
bejegyezte az általa kikutatott papok neveit,
s mennyire a hely szűke engedte, egyik vagy
másik névhez rövid jegyzetet is írt. Példáját
későbbi utódjai is követték.

Bod Péter ezen sajátkezű bejegyzései te-
szik ez anyakönyvet fölötte érdekessé, s
az egyházra nézve gondosan megörzendő
kincsese. De mielőtt a névsort közölném,
visszatérek még Pelsőczyre. Megérdemli, mert
sokat szenvedett. Bod Péter smirnai szent
Polikárpus-a szerint Pelsőczy (gömörme-

a világ egy parlamentje se látott; közgazdasági politikai küzdelem Ausztriával, melyet nem Magyarország idézett elő; a Keleti-tenger partjairól induló hatalmas német hadihajó-sereg, mely messze világrészben is Németország hatalmát és dicsőségét hirdeti, — ellenben éppen a német birodalmi parlamentben erős küzdelem a német tengerészet fejlesztése ellen; a Duero és Tajo partjain elégületlen hadsereg, melyet a karlisták érdekében egy becsvágyában sértett tábornok tüzel uralkodója ellen; a szerencsétlen háboru által tönkretett Görögország s a szerencsés háboru folytán megbénított Törökország; Franciaország, melynek politikai partjai és Dreyfuss-fele izgalmai egész látványossággal szolgálnak; Anglia telhetetlen foglalási politikája, melylyel Európa nemzeteit ellenségévé teszi; Norvégia és Svédország czivódása; a hatalmas Oroszország, mely állig felfegyverkezve lesi, hogy merre indítsa hadseregének légióit; a szocializmus, a tőke elleni harc, az anarchia, az atheismus támadásai: mind, mind oly lehangelő, szomorú látvány, melyet legalább pár pillanatra eltakarni oly jól esik nyugtot, pihenést kéro szivünknek.

Oh bizony! ha e pihenés esöndes perceiben mindnyájunk lelkét teljesen megragadná az angyalok karának égi szózata: Dicsőség a magasságban Istennek! békesség a földön és az embereknek jóakarata! Ha a dicsőséget nem egymás nézeteinek nyers erővel való leküzdésében, hanem az igazság, méltányosság diadalában keresnök: ha a békesség

nem csak ajkunkon lebegne, hanem tényekben nyilvánulna; ha a jóakaratot nem csak másoktól várnök, hanem magunk is következetesen valóstanók: akkor bizonyítanók be igazán, hogy Krisztus tanításának szellemét átértve, hű követői vagyunk.

Különösen nekünk magyaroknak van nagy okunk a békességet közös jóakarattal létrehozni, fenntartani és ápolni közeletünkben. Történelmünk tanúsítja, hogy a bölcsességgel, okossággal párosult hazaszeretet az, mely áldást, megnyugvást és dicsőséget szerzett nemzetünknek. Ne sajnáljuk a karácsonyi pihenő esöndes óráiban Krisztus örök igazságu tanításait s hazánk ezer éves fennállásának nagy tanulságait egyaránt felújítani emlékünkből. Nagy hasznat vesszük mindkettőnek fölzaklatott lelkünk lecsillapítására s önbizalmunk erősítésére; hiszen oly gyorsan elröppennek e esöndes órák s oly hamar fölhangzik ismét a szenvedélyes küzdelmek durva zaja.

Krisztus urunknak áldott születésén békességet kívánunk a jóakaratu embereknek mindenütt e hazában!

Török Bertalan.

Ötvenedik évforduló.

Küszöbön vagyunk annak az esztendőnek, melyben az 1848-iki törvényeknek s velük az új Magyarországnak születését fogjuk ünnepelni.

Az egész nemzet együtt fog érezni megint: nagy érzelmeknek mindent egyesítő, minden hézagot betöltő varázsával köti össze a felmagasztosult lelkeket a multat megelevenítő, az örökké élő és éltető emlékezet.

Az ünneplés bizonyára méltó lesz a kor-

szakos alkalomhoz, méltó lesz azon időhöz, melyben nemzetünk az eszmékért hevülő és áldozatkész ifjúkornak minden idő és tér korlátai fölött lebegő szép álmait szötte; azon időhöz, melyből a multnak dicsőségét, a jelennek önértetét s a jövő szép reményét, mostan lelkesedést, majd meg bánatos és gyászoló hangulatot, szóval hazafias érzületünk skáláján mindig találó hangot tudunk meríteni.

Nemcsak törvényeket, nemcsak felelős minisztériumot, nemcsak nagy jövőre szóló kész programot adott ez a kor nekünk: hanem felfedezte a nemzeti erőt, felnyitotta annak századok alatt berozsdásított zsilipeit; csinált történelmet, legendákat, ragyogó költészetet s egész irodalmat; csinált az emberekből férfiakat, gyermekekből hősoket és asszonyokból martirokat; csinált általános temetést és általános feltámadást.

Az ünneplés bizonyára méltó lesz, legyen is az alkalomhoz; de méltó lesz ahhoz a kegyelethez is, melylyel a magyar ember multja emlékeihez ragaszkodik. Sokat szenvedett e ragaszkodásáért, s a szenvedés szivóssá edzette és győzelemre emelte a kegyeletet. Ennek a győztes kegyeletnek diadaléretté való fokozódása megható hangokon és jelenetekben fog megnyilatkozni.

De ha ezen nevezetes évforduló csak a lelkesedésre és bánatra keltő emlékeket, ha pusztán ünnepi kedélyhangulatot idéz föl, ha csak kegyeletünket fogjuk leróni a magyar szivhez legközelebb álló mult eseményei és alakjai iránt: a szép ünnepep ép oly hatástalan fog elmulni, mint a téli nap, amely egy kissé melegített, de nem növelt, nem érlelt semmit.

Kedves polgártársaim, kik igénytelen soraimat olvassátok, az én figyelmeztető hangom nélkül is látjátok és érzitek, hogy nemzetünk ismét olyanforma fordulóponthoz érkezett, mint fél száz esztendővel ezelőtt. Az ilyen fordulónál csupán a kedély hevülésével, csupán poétikus elragadtatással, csupán a képzelet szép álmaival nem lehet az akadályok közt, söt veszedelmes partok révén haladó sze-

gyei, Kovács) János elvégezvén külföldi tanulmányait, Szent-Mihályfalváról, hol lelkésznek választatott, 1703 vége felé Rákóczi Ferencz kuruczai elől Enyedre küldi családját, hol nejenek háza volt, s rövid idő mulva ő is oda menekül s a kitört zavargás miatt ott is szorul. Azonban a tulsó oldalról érte a veszedelem, mert a Felséges Császár Generálisa Rabutin parancsolatjából az előnyomuló labanczok Szent-Mihályfalvát templomostól, iskolástól porrá égetik, lakosait kemény tél idején szétszórtják, természetesen a papnak is minden földi vagyona oda pusztul.

Néhány hó mulva, 1704. márczius 16-án, Enyedet is vágattatja és égetteti Rabutin. A miye még maradt, itt pusztult, de a kegyeslelkü ember családjával valahogy életben marad s e csodás menekülés felett következőleg hálálkodik: „amikor mások mindenektől megfosztattanak, papi, professori emberek mezitelen maradtanak, engem sem személyemben sem rajtam levő öltözetemben, az idegenek keze nem illett. Mellettem levő s karomon függő feleségem, majd többire olyan mezitelen maradt, s hagyatott, mint a világra mezitelen szokott ember születetténi.“ A hatalmas nemzet eképe végezvén Enyeddal,

Pelsőczit a pusztulás után 4 nappal Magyar-Igenbe viszi papnak 4 érette küzdött egyháztag.

Az anyakönyvben következő följegyzésben emlékezik meg azon háborus idők izgalmairól, melyek igen sokban hasonlítanak a 48 évvel ezelőtt velem együtt több más atyáink által észlelt állapotokhoz, mintha a sorsnak kedve telnék benne, ha ismétli időnként a hasonló eseményeket, hogy annál elevenebb emlékezetben maradjanak, „anynyi kinzásokon, szenvedéseken, rettegéseken, hegyeken, völgyeken, kősziklákon, innen haza megint kertekről kertekre való bujkálásokon, futásokon kellett általmennem éjjel-nappal a hatalmas idegen nemzetektől való félelem és rettegés miatt, csak a mindentudó Isten tudná előszámálni; úgy, hogy az akkori állapotban inkább kívántuk sokan a halált, mint az életet. Egész könyv telne abból, ha az ember azoknak a keserves nyomorúságoknak történetét leírni akarná, de így tetszett akkor Istennek bennünket bűnünk szerint ostromozni. Sok nyomorúságok által kell minékünk az Istennek országába bémenni.“ Mily nyugalmas időket élénk, ha napjaink szo-

cialistái, petroleurei nihilistái s ezek különböző válfajai is hasonló erős hittel s türelemmel rendelkeznének, s ily békés önmegadással hordoznák az életnek a felsoroltaknál sokkal csekélyebb kellemetlenségeit.

De térjünk a papi névsorra. Ez a fentiek szerint Bod Péter által szeljegyzetekkel s betoldásokkal kiegészített névsor általam időrendi sorba szedve a következő:

„1543. volt Igenben pap, ki így nevezte magát Magister Petrus Plebanus de Igen vendiderat quartam decimae integrae Mro Sebastiano de Károly, canonico albensi pro fl. 24“ (Bod Péter sajátkezű bejegyzése az elődje által üresen hagyott helyre), magyarul: Péter Mester igeni plébános eladta volt az egész dézma negyedét 24 frton Károlyi Sebestyén mester gyulafehérvári kanonoknak.

1563. volt Sebastianus albensis Fehérvári Sebestyén, már reformálódott volt a hely (Bod P. bejegyzése).

1575. Regio villanus (talán királyfalvi) Imre, kiról azt írja Ilosvai Benedek gyulafehérvári lelkész, „hogy ezen „igeni tudós és kegyes lelkész meghivatott szászvárosi lelkésznek, de a meghívást nem fogadta el.“ (Ez a saját kiegészitésem, mely természetesen

* Archív. 15. kt. III. füzet. Szászvárosi regesták 447 lap.

keret nagy döccenésektől, tengelytöréstől megóvni; nem lehet a keskeny, de egyedül helyes csapáson tartani, míg a veszedelmes forduló mellett szerencsésen elhaladhat és a gáttalan haladás széles síkjára kerülhet. Ilyenkor nagy elhatározások s a kivitelükhöz erős akarat szükséges.

Sokat haladtunk ezen ötven év forgása alatt; de erőteljes magyar társadalmat teremteni ez idő alatt nem sikerült. Rosszul is használtam ezt a szót: „teremteni”; mert ezt a társadalmat semmiféle külső hatás megteremteni nem tudja, nem is fogja sohasem. Ennek úgy kell megteremnie, mint ahogyan az elaggott fönix madár önkényes máglya-halálából feltámad az új, az ifjú, az életerős. Elavult társadalmi nézeteknek, megcsontosodott előítéleteknek s mindenekfelett a kényelmes gondatlanságnak, érthetőbben: nemtörődömségnek kell kivésznie, hogy a magyar társadalom erős legyen és ellenállhatatlan nemcsak a szóban, hanem a cselekvésben is.

Figyelemmel kísérem ezt a magában nem nagy jelentőségű dolgot: a névmagyarosítást. Egyes hivatalfőnökök jó példáján kívül nem olvastam egyetlen városról, még a mi kedves és élénk otthonunkról sem, hogy jó magyar emberek magyar hangzású családi neve érdekében nagyobb társadalmi akció indult volna meg. Pedig én azt hiszem, ha városokint egy-egy bizottság alakulna ezen névmagyarosítások könnyebb és együttes keresztülvitelére; ha társadalmi mozgalom kerekednék az ügy elősegítésére, siettetésére: nem kellene szomorúan gondolnunk arra, hogy csak az jut eszünkbe, amit a miniszterek és hivatalfőnökök elrendelnek.

Ime ezzel a példával, mellékes dolog, hogy a példa jól vagy rosszul van megválasztva, de vele mégis eljutottam oda, ahol társadalmunk gyöngeségének legfeltűnőbb és legveszélyesebb tüneteit láthatom.

Mert úgy van az minálunk, hogy ha a munkásnak nincs munkája, bár alacsony bért is fölajánlaná: annak oka a kormány. de

ha sok munkája van s azért nagyobb munkabért kíván: annak az oka is a kormány. Óhajtjuk és követeljük, hogy külön vámterület legyen a magyar állam; s ahelyett, hogy a hazai iparcikkeket fogyasztanók s gyárak emelését és virágzását tennők lehetővé: a kormányt okozzuk, hogy nem támogatja a hazai ipart. Nagy hangon dicsőítjük néha, hogy a kormány a magyar állam hivatalos nyelvét nem emeli fel az öt megillető jogokba; s e mellett megtanulunk három-négy nyelvet, hogy a pénzünkön élő idegennel, eseléddel és piaci kofával a maga nyelvén beszélgethessünk. S valószínűleg így is marad ez addig, amíg miniszteri rendelet nem fogja kimondani, hogy Magyarországon a társalgás nyelvűl mindenféle szempont a magyart kívánja.

Ime egy-két apró jelenség a magyar társadalom gyöngeségéről.

Vajha a történelmi nevezetességű napok emléke s a magyar nemzet életszükségleteinek megfontolása a közönyös állapotból kiemelne bennünket! Az említett néhány dolog, mely első sorban társadalmi teendő, nagyon megérdemli, hogy érdekében élénk társadalmi akció induljon.

Azon magyar emberek, kik idegen hangzású családi nevet viselnek, ha csak történelmi vagy társadalmi jelentőségű mult nem áll mögöttük, bizonyára nem fognak erősebben ragaszkodni ezen bármi kedves tulajdonukhoz, mint ahogyan minden magyar embernek kell a magyar szó térfoglalásához hozzájárulni.

Még fontosabb azonban a két utóbbi dolog. Magyarországon minden embernek kell az állam nyelvét beszélnie; s ezt a társadalom még az államnál is nagyobb mértékben elősegítheti. Mindenki csak természetesnek fogja találni, hogy a magyar ember, a saját hazájában, mindennemű társas érintkezéseiben a maga nyelvét használja.

A harmadik meg éppen a magyar iparnak, ennek az első fontosságú gazdasági tényezőnek a fellendülésével van szoros kapcsolat-

ban. Hiába szidjuk az osztrákot, az neki nem fog ártani, s nekünk semmit sem használhat. De ha az a temérdek pénz, amely ma a legkülönfélébb iparcikkekkért Ausztriába vándorol, itthon maradhat: akkor minden ember, aki itthoni iparcikket használt, hozzájárult egy-egy porszemmel hazánk gazdasági önállóságához.

Mozduljon meg a magyar társadalom és hatását ily irányokban igyekezzék kifejteni! Az erre való elhatározás és tetters akarat felélése lesz a legszebb megülvése a jubiláris nemzeti ünnepnek.

Lázár István.

Karácsony.

Budapest, 1897. decz. 22.

Az az ünnep, amelylyel az egész világ a Megváltó születését ünnepli, az ember-szeretet és a béke ünnepe. A nemzetek életében a béke a fejlődés, a virágzás, az anyagi és erkölcsi sikerek boldog korát jelenti. És ha a magyar nemzet és magyar állam e sikereit, melyeket hazánk fejlődés-történelmének utolsó évei mutatnak fel, emlékeztünkbe visszaidézzük, igen nagy fontosságú vívmányokkal találkozunk egy gazdasági fejlődés, mint a nemzeti aspirációk terén.

Magyarország történelmének utolsó három esztendejében nagy haladással találkozunk minden irányban, akármelyik terén tartunk szemlét a közéletnek; oly eredményekkel találkozunk, melyeknek elérését csak legmerészebb álmainkban reméltük, melyeknek megvalósulására a legbekesebb karácsonyi ünnepek szemlélődő nyugalmában sem mertünk gondolni.

A nemzet politikai programját látjuk karácsony ünnepén magunk előtt megjelenni, nem úgy, amint azt megállapítani szeretnők, hanem amint az tényleg beteljesedett és élettéljességben jelen meg szemünk előtt. Körülbelül három évvel ezelőtt lépett kormányra báró Bánffy Dezső miniszterelnök a magyar nemzet kívánatainak jegyzékével,

csak itt szerepel s nem az anyakönyvben is, hová bejegyezni nem érezhettem magamat jogosultnak.)

1576. Joannes Alerius Plebanus Magyar-Igeniensis, kinek ebben az esztendőben diplomát adott Báthori Kristóf vojvoda Trans., hogy holtig Igenben lakhassék. A diploma megvan, rongyos, de authenticum. Ennek koporsóköve is megtalálható, mikor a régi templom elhanyagolt 1781. (3-dik fajta írás, hasonlít a Deák Jánoséhoz, ki Bod Péternek veje és a papságban utódja volt.)

1608. Apai György. (Bod Péter kézírása.)

1618. Tasnádi Ruber Mihály. Igeni pap, ref. püspök, ugyan Igenben halt meg, de temetette Bethlen Gábor Fehérváron a Báthori (itt az írás ázástól el van fakulva. Dr. M.) templomba (?). (Bod Péter kézírása.)

Ez a ref. püspök igeni papsága első évében 1618-ban tiltakozik a gyulafehérvári káptalan előtt az igeni nemes birtokosok gyakorolni kezdett azon eljárása ellen, hogy dézma helyett önhatalmulag csak 2—3 frtot fizetnek. Az okmány előfordul másolatban az anyakönyv hátrábi helyén, melyből különösségéért ide teszem a Tasnádi hivatalos állását körülíró czímet, az eredeti latinból magyarra fordítva: némely igazhitű, lényében egy, de személy szerint

három Istent valló erdélyi hitközségek superintendense és Magyar-Igen város hitszónoka (concionator). Kissé hosszú név, melyet a későbbi gyakorlat a rövidebb ev. reformált szavakkal helyettesített.

1633. Herczeg Szöllösi István, kiről Pelsőczy nem tudja honnan jött s mikor halt meg. Bod Péter oda jegyzi: „1633-dik esztendőben szenteltetett magyarigeni papságra.”

1637. Nádudvari András, felszenteltetett Igenbe. Protocol. superint. p. 224. (Bod P. kézírása.)

1639. K. Vásárhelyi Mihály, felszenteltetett Igenbe. Protoc. superint p. 340. (Bod P. kézírása.)

1656. Geleji Katona István, felszenteltetett Igenbe; volt az öcsce a püspöknek. E tájban volt

Simon János is (más írás egészen a közelebbi időből).

1660. Vízkeleti Orbán. Pelsőczinek korabeli öreg emberek ezt említették, mint legrégebb papot, kire emlékeztek. Ez egy ideig, hihetőleg mivel 1658-ban minden épület leégett, a toronyban nyomorgott. Bod Péter erről ezt jegyzi meg: „ordináltatott 1620 die 17 Febr. Enyeden az igeni eccleziába. Vízkeleti Orbán, sárdi prédicator, így subscribálta az oláh eccleziával való conventioját a ma-

gyarigeni eccleziának. 1633-ig Herczeg Szöllösi István (a) m.igeni prédicator.”

1660. Nyiresi Bálint. Meghalt 1691. Jun. 2.

1680 óta a fehérvári tractus esperese. Bod Péter széljegyzete: „Szenteltetett fel 1654. a lugosi eccl.-ban. NB. Bizonyos, hogy Nyiresi Bálint Lugosról hozott ide sok jeles documentumokból, Apafi donatiojából is.”

Apafi Mihály fejedelemnek két parancslevele van meg másolatban ezen anyakönyvben, melyek a ref. papok jövedelmei biztosítása és a papi özvegyek érdekében fontos rendelkezéseket tartalmaznak, de ezekben Nyiresi nevét nem láttam; az itt érintett donatio tehát más irat lehet, melyet lemásolni elmulasztottak.

1692. Miskolczi Gáspár, Gernyeszegről a Teleki udvarból hozták. 1659-ben Udvarhelyt esperes.

1695. Szentgyörgyi (Bod Péter írása: alias Beke) György. Benedekből hozták. Meghalt 1704. Gergely napja táján.

1704. Idősb Pelsőczy János, 45 évig lelkeskedett, püspök is volt.

Herepei István. Ugy gondolom, hogy Pelsőczy elaggott korában ennek káplánja lehetett.

Bod Péter 1749. december 2-dikától kezdve folytatta a magyarigeni ref. egyház lelki gondozását, halála napjáig az irodalom

egy dustartalmu programmal és e program megvalósítását ígérte. Egyetlen pont sem maradt teljesítetlen; a mit báró Bánffy ígért, azt minden körülmények közt teljesíti.

Ígérte báró Bánffy az egyházpoltikai törvények békés életbeültetését. E törvények életbeültetésére és az ország minden fia lelkiismeretesen megtartja azokat. Semmi megrázkodás, semmi kemény szigor; mindenütt meglegegedés és béke. Az ellenzéki pesszimizmusok jövendölései sehol sem teljesedtek. Báró Bánffy ura maradt szavának és nehéz nyomás alól szabadította fel a nemzetet.

Az erős akarat, hogy a nemzet és korona közt helyreallítsa a régi zavartalan viszonyt, második pontja volt Bánffy programjának. Hogy ez is teljesítve van, különböző alkalmakkal bizonyított, legutoljára a király nagylelkű ajándéka által, midőn udvartartása költségeinek terhére tíz nemzeti szoborral ajándékozta meg a nemzetet.

Ami a nemzeti aspirációkat illeti, még a legmerészebb váratkozásokot is felülmúlnak kell mondanunk, mert amit a nemzet évekig tartó küzdelemben nem tudott elérni, a hadsereg nemzeti kiképzése, magyar katonai nevelő- és képzőintézetek, valósággá lettek, törvénybe vannak iktatva és életbe híva.

A karácsonyi kívánságok jegyzéke, melyet három évvel ezelőtt nyújtott át a nemzet báró Bánffy miniszterelnöknek, pontról pontra teljesítve lett. Gazdasági, nemzeti és politikai tekintetben soha sem volt több oka a nemzetnek, mint most, hogy meglegegedett legyen. És ha báró Bánffy karácsony ünnepén szívesen bizonyítékait veszi a vezetésére bizott nemzet meglegegedésének, a legügyibb, öntudatos érzelmeiben ragadja meg a békés hangulatot, melyet ő teremtett és idezett elő.

Ami beszéd után, melyet b. Bánffy miniszterelnök a képviselőház szerdai ülésén mondott, kell, hogy minden kebelbe bevonuljon e béke, mivel a kormány működésének szükséges voltát a jelenlegi gazdasági válságban az egész képviselőház zajos tet-

terén is oly tevékenységet fejtve ki, melylyel a magyar nemzet örök hálájára érdemesítette magát. Halálát Mikó Imre gróf 1768. jan. utolsó felében hiszi bekövetkezettnek, holott a Bod Péter által írt utolsó bejegyzés ez anyakönyv tanúsítása szerint február 5-dikéről van kelteve s az egyház némi földjei után járó 20-adról szól. Mig később, t. i. 1668. május hó 22-én, kel egy a Kemény-család enyedi levéltárában levő levele, melyet Magyar-Igenből ír Kemény Simon báró császári és kir. kamarásnak, tisztelettel pártfogójának, bizonyos válogatás tárgyában. E meggyengült kézzel írt levél zárszavai a következők: „én pedig már régen, hogy gyenge egészséggel vagyok, talán csak a koporsópor léssen az orvosság.“

Halála napja ezek szerint az előttem ismert adatokból biztosan meg nem állapítható.

A magyarigeni felhagyott, régi temetőben csak korábban elhunyt gyermekeinek sírköve van meg, az övét másokkal együtt én is eredménytelenül kutattam. Valószínű, hogy őt is gyermekei sírjába temették, s nagyon elárkézt az ideje, hogy ezen sirt se hagyja tovább jeltelenül a hazafiúi kegyelet. Az anyaszentegyház és a magyar irodalom, melyek közt Bod Péter munkás életét megosztotta, a művelt magyar társadalom támogatásával könnyen helyre hozhatnák ezt a

szése mellett bizonyította. Az országnak be kell látnia, hogy az az egyetlen ut, az egyetlen helyes ut, melyet a kormány választott s melyet gr. Apponyi is az egyedül helyesnek ismert el. Báró Bánffy el akar kerülni minden válságot és minden megrázkodást, az önálló vámtérület álláspontján áll, de szabad kezet akar. Fényes beszédében előadta az ép fenforgó körülmények fejlődésének geneziséjét és kimutatta, hogy csak az osztrák ellenzék terrorizmusa akadályozta meg a békés fejlődést, ép úgy, mint a magyar képviselőházban akar 30 főből álló kisebbség 400 főnyi többséget terrorizálni. Mik lesznek az ellenzék eljárásának következményei, azt, mert időszerűtlen, nem akarja a miniszterelnök megjósolni, de megígérte, hogy a nagy többség felfogása az ország érdekeit biztosítani akarja a hazafiatlan terrorizmus ellen is és hogy az országot nem szabad mélyebbre ható bizonytalanságnak és aggodalomnak kitenni. A miniszterelnök beszéde általános meglegegedést keltett.

És a meglegegedésnek ez az érzése, mely az egész országon végig vonul a mai napon, a legjobb elismerése annak a megfeszített tevékenységnek, melyet báró Bánffy e meglegegedett karácsonyi ünnepek előidézésére kifejtett.

Pester Correspondenz.

Alsófehér vármegye 1897-ik évi működéséről.

Még néhány nap és a vármegyénk életében hasznos szerepet játszó 1897. év lejárt. Most, a szeretet ünnepén, a mindennapi gondoktól menten, rövid visszapillantást vehetünk az év lefolyt eseményeire és különösen arra, minő szerep jutott Alsófehér vármegyének az általános közigazgatás fejlesztésében és a vármegye lakosságának tevékeny, munkás életéből mennyire vette ki részét.

Az örök emlékeztető szép millenáris év országára szóló események hatása alatt, jó

auspicziumok mellett kezdődött az év. A vármegye régi, kipróbált tisztikara az ezredik év tanulságaiból merítette új munkálkodásához a kitartást, bátoritást, és fokozott erővel kezdte meg tevékenységét, lelkesültséggel, szeretettel munkálkodván azon, hogy a társadalmunk életében vezérszerpet vivő vármegye helyét méltóan be is töltsse.

A millenáris év, fényes ünnepélei mellett, egyúttal minden egyes vármegye tevékenységének is bírálója volt. Ott, az ezer évet ünneplő nemzet előtt kellett bizonyágot tenni arról, vajjon az állam, midőn végrehajtó hatalmának egy részét a vármegyékre ruházta, jól cselekedett-e, és vajjon e vármegyék képesek-e a rájuk bízott teendőket híven és lelkiismeretesen teljesíteni is? A próba országszerte fényesen sikerült. Vármegyénk, sajátos szervezőtök mellett is, a rájuk bízott teendőket — épp mint a nyugat műveltebb nemzeteinek hasonló szervei — fényesen, eredményesen végezték, és az ezer éves vármegye ma is a rá bízott fontos teendőket, a nemzet fiainak meglegegedésére, sikeresen teljesíti.

Az ezredik év ezen próba-tételeiből vette vármegyénk is jövő munkálkodásához az alapot; megismerte, ami jó, ami megtartandó és fejlesztendő, ami követendő és reformálandó; felismerte a rosszat, az elavultat, a mellőzendőt, és tapasztalatokban gazdagabban kezdte meg folyó évi működését.

És ha az 1897-ik év nevezetes közigazgatási alkotásokban nem is gazdag, amint nem is lehet, mert a társadalmi életben egy röpké év vajmi kicsiny idő, mégis sok hasznost, üdvöst teremtett és lelkiismeretesen munkálkodott közre, hogy az ezredes kipróbált alapokon a jövő új, modern és a mai kor igényeinek megfelelő vármegyéje kiépíthető legyen.

E munkálkodásának adta tanujelét vármegyénk már a márczius hó 30-án megtartott tavalyi rendes közgyűlésén is, midőn határozatilag kimondotta, hogy a vármegye

mulasztást, melynek most már az idők mostohasága sem szolgálhat további mentségül.

Ennyi az, amit a magyarigeni régi anyakönyvről ezuttal elmondani akartam. Az ez idő óta M-Igenben élt és működött papok sorát már könnyű lesz a későbbi anyakönyvekből folytatni s a jelen időig lehozni.

Mennyi érdekes adattal bővülne s világosodnék vármegyénk készülő Monographiája, ha valaki egyházaik még meglevő anyakönyveit figyelmesen átnézné s az azokban található anyagot kellően feldolgozná.

Dr. Magyarai Károly.

Levél egy arczképhez.

Írta: Pakots József.

— A Közérdek eredeti tárczája. —

Édes Elza,

Bocsásson meg az emlékein élőkődő szegény, csalódott embernek, hogy még egyszer föl merészkedik emelkedni magához, ha csak gondolatban is. Érzem, tudom, hogy nincs semmi jogom többé magához, hogy az az „édes“ szó is, melyet megszólításomban megkockáztattam, voltaképen a legnagyobb viszályszaelés magával, önmagammal s a világgal szemben, de azért úgy hagyom.

Utolsó emlékem ez a multból s az ilyen reminiscenciákon élőkődő léleknek egy ilyen kis szó is boldogságot szerezhet.

De ne beszéljünk boldogságról . . . A

magá utmutatása mellett megtanultam azt az esztetikai szabályt, hogy a boldogság is, épp úgy, mint, a szépség, jóság stb. relativ fogalom. Ha el tudjuk magunkkal hitetni, hogy boldogok vagyunk, hát úgy is van. Lehet, hogy van okunk és van jogunk boldogságunkban himni, de lehet, hogy nincs. És ha van jogunk és okunk arra, hogy higgyünk és mégsem hiszünk, akkor épp oly mértékben boldogtalanok vagyunk, mint amennyire boldogok, ha hiszünk, bár nincs jogunk rá.

De félre e bolond filozófiával. Maga elhittette velem, hogy boldog vagyok. Hát jól van; ezért csak hálával tartozom magának. Szerzett egy pár boldog pillanatot, melyek fölértek hónapok szenvedésével. De bocsásson meg, ha mégis szemrehányással illetem. Miért tette ezt, mi célja volt vele, ha tudta, hogy ugysem tarthatja föl bennem sokáig a boldogság hitét? Nem gondolt-e arra, hogy mikor fölriad lelkem ebből az álomból, nem fog többé álmodhatni sohasem? Hiszen jól ismert engem, hiszen tudta, hogy azok közé tartozom, kik csak egyszer tudnak álmodni s aztán soha többé. Mért nem választott ki magának egy másikat, — hiszen annyian vannak — ki a maga hűtlenségére könnyű vérről rámondta volna: Gombház . . .

Maga olyan egykedvűen néz most rám, kedves Elza. Rosszul teszi. Akihez most szó-

kulturájának fejlesztése céljából szívesen és hozzá telhetőleg anyagilag is támogatja a kultuszminisztert, ha ez az állami iskolák létesítésére nézve konkrét terveit a vármegyével közli. A legszebb tere, a művelődés tere, tette meg a vármegye az új ezredének első évében az első lépést, hogy a vármegye lakosságát közérdekű teendőinek teljesítésében előbbre vihesse, és e tényre szemben nem aggaszt minket azon jelenség, hogy e közgyűlésen a kultuszminiszter kérését a megyebizottság román nemzetiségű tagjai ellenezték, mert őket sem vezérelte e tárgyban a műveltség terjesztése elleni nézet, hanem más: nemzetiségi elfogultság, ez azonban kisebb baj és könnyebben orvosolható, mint ha a kultúra ellen szálltak volna síkra. Kulturális kérdésekkel kapcsolatos volt ezen közgyűlésnek azon határozata is, melylyel a vármegye monográfiájának első megjelent kötetét az összes hazai kulturális intézeteknek tiszteletpéldánykép megküldeni, és Zemplén vármegyének magyar kath. püspökség felállíthatása tárgyában kelt átiratát pártolólág felterjeszteni rendelte el.

Számos, gazdasági, kereskedelmi tereket illetően szükséges és lényegpótló rendelkezések megalkotójává is lett e közgyűlés és kijutott része a magas politikából is, mert határozni kellett Heves vármegyének a quota kérdésében hozott híres átiratának sorsa felett is, és e kérdésben a vármegye közönsége már gyakran tapasztalt bölcs és tapasztalt belátásának adta tanujelét, midőn az átiratot, mint tisztán közgazdasági kérdést, a politikától külön választotta és saját véleményét a hevesi átirattól függetlenül, feliratban terjesztette fel az országgyűléshez.

Foglalkozott e közgyűlés tisztújítással is. Betöltötte a tel folyamán üresedésbe jött tisztségviselői állásokat, és midőn ezekre a vármegye régi, kipróbált tisztségviselőit, mintegy fokozatos előléptetés folytán, a magasabb állásokra megválasztotta, míg egyrészt

az eddigi munkálkodást jutalmazta meg, másrészt tanúságot tett arról, hogy a közigazgatás vezetése Alsófehér vármegyében jó kezekbe volt letéve eddig és ez erővel ohajtja továbbra is a megye ügyeit intézteni. Így lett vármegyei főjegyzővé e közgyűlésen Gáspár János, I-ső aljegyzővé dr. Varró László, II-ik aljegyzővé báró Bánffy Kazimir, III-ik aljegyzővé dr. Lengyel György, kisenyedi főszolgabíróvá pedig Szabó Lajos.

Igy gondoskodott vármegyénk közönsége, hogy az újabb idők társadalmi követelményeinek vármegyénkben aktuálisabb részei, a társadalom életében szükségessé vált sürgős teendők itt is mielőbb érvényesülhessenek. De gondoskodott még arról is, hogy az új, felszaporodott teendők teljesítésével megbízott tisztviselő-kar e munkásságát kellő helyiségekben végezhesse és oly épületet kapjon, mely méltóan reprezentálhassa a vármegyét külsőleg is. Lépéseket tett, hogy a tervbe vett új vármegyeház építése a mostani helyén és a jelenlegi épület felhasználásával mielőbb megkezdhető legyen.

Számos és fontos teendőket bízott a tavalyi közgyűlés a vármegye tisztikarára, és ezen teendők szorgalmas és lelkiismeretes feldolgozásával telt el az év. Épp úgy, mint itt a központban, az egyes járások és városokban is buzgó és lelkiismeretes tisztviselők végeztek a közigazgatás fontos teendőit.

Csendes, a közigazgatás minden terére kiható munkálkodás jellemezték a nyarat. Minden feltűnőbb esemény, emotio nélkül folyt a munka és csak is a mostoha, rossz gazdasági eredmények hatottak leverőleg, de egyuttal figyelmeztetőleg, hogy az előreláthatólag silány gazdasági év gyenge eredményei a vármegye lakosságát készületlenül ne érjék. Megtették minden tere az intézkedések, hogy a szegény sorsu lakosság istápolása, segélyezése az inséges állapotok bekövetkeztével fogamatosítható legyen és e tevékenységben vállvetve munkálkodtak

közre a vármegye és a vármegyei gazdasági egyesület. Szerencsének mondhatjuk, hogy e munkában minket nem zavartak az országszerte megindult szociális és munkás mozgalmak. Legalább e csapástól ment maradt ez évben vármegyénk.

Október hó 29-én tartatott meg a rendes őszi közgyűlés. Ezen nyílt alkalom részt venni az országos ünnepben, melylyel hazánk áldott jó királyát ünnepelte, halálát fejezve ki királyi adományáért. A vármegye közönségének királyra iránti hódolatát, halálát és szeretetét méltóan tolmacsolja azon hódoló felirat, mely Gáspár János vármegyei főjegyző mesteri tollából került ki és melyet a közgyűlés egyhangulag, lelkesedéssel fogadott el. E közgyűlésen örökített meg a vármegye története részére Vilmos német császár emlékeztető látogatása is, hivatva lévén a késő utódoknak hirdetni a világ leghatalmasabb uralkodójának látogatását és kifejezett elismerését, melylyel a magyar nemzetet kitüntette.

Amily nevezetessé tette e közgyűlést két ünnepélyes aktusa, ép oly fontossá vált az a hozott számos, hasznos határozataival is. Ritka közgyűlésnek jut ki a tevékenységből oly nagy rész, mint épp ez őszi közgyűlésnek. 120 tárgyat kellett elintéznie és bizottságunk kitaró munkásságával eleget is tett feladatának; egy egész napot igénybe vevő ülésén az ellenőrzést, jóváhagyást igénylő ügyeken kívül sok önálló rendeletet alkotott, több szabályrendeletével pedig teljesen kiépítette a mezőgazdaságról szóló új törvényünk végrehajtására irányuló országos rendelkezéseket és lehetővé tette a törvény helyes végrehajtását; nincs a közigazgatásnak oly ágazata, melynek fejlesztése érdekében e közgyűlés valamelyes üdvös intézkedést ne tett volna, s gyakorolt ezenkívül jótékonyt, gyűjtést rögtönzött néh. Bethlen Gábor, az Emke első elnökének szobrára, az Emke támogatása céljából pedig ennek alapító tagjai közé lépett.

lok: az az én egykori szerelmesem, ideálom, az én elvitázhatalan tulajdonom, akinek kötelessége együtt érezni velem, akinek lelke az én lelkem, élete az én életem.

Az a rózsza a hajában, melyet én adtam át magának, mikor a fotografus elé állt, az én csókomtól olyan fonnyadt . . . Gondosan felsütött szőke haja egy helyütt össze van borzolva; az megint az én csókjaimnak a helye . . .

Elza, Elza! Nem szorul el a szíve a visszaemlékezésnél, nem borzad vissza lelke attól az alaktól, mely itt áll a fotografián fonnyadt rózsával a hajában, az én forró csókjaimmal az ajkán?

Én nem borzadok vissza tőle, mert én csak is ezt az alakot: a lányt szerettem mindig, az asszonyt, a más feleségével nem törődöm. De magának, Elza, meg kellene borzadnia tőle. Magának tudnia kell, hogy annak a leánynak a lelke, ki a fotografus elé állt, tiszta volt-e akkor, vagy későbbi hűtlenségének sejtelve már benne égett? Nem akarom vádolni, de azt hiszem, hogy maga már akkor tudta az én bolond szívem regényének utolsó fejezetét.

Milyen kegyetlen is tud lenni egy olyan finom, subtilis teremtés, mint a milyen a nő. Látja, kedves Elza, mi férfiak aligha tudnánk ilyen kegyetlennek lenni, pedig bennünk több az erő, több a szenvedély. Mi, ha megcsal-

nánk is egy nőt, úgy tesszük ezt, hogy a nő bármely pillanatban észreveheti ezt és még idejekorán megmentheti az álmait, a lelke nyugalomát . . . Csakhogy a nők a legtöbb esetben nem akarják ezt észrevenni. Hiink, szerelmesek önmagukba és el nem tudják képzelni, hogy olyan csunya teremtsékek, mint mi, képesek legyünk őket nem szeretni.

Hanem maguk viszont, édes Elza, mennyi számíttással, kegyetlenséggel török össze a mi lelkeinket és végzetül mily durván tépik össze kis kezeikkel azt a napsugaras fátyolt, mely az álmodást elföldi a valótól.

Maga is megtette ezt. Oh, hogy maga is azok közé a tuczat-teremtések közé tartozik, kik inkább hallgatnak az ész, mint a szív szavára! Különben mindegy. Én mégis szeretem magát, talán még jobban, mint egykor. Szerettem magában az én megteremtett eszményemet, az én lelkemnek egy elveszett darabját, az én egykori „én“-emet.

Csak is magát szeretem . . . Magát, aki itt áll előttem a fotografián azzal a fonnyadt rózsával a hajában.

Az a másik nő, ki úgy hasonlít magához, akinek mosolya a maga mosolya, akinek az arcza, a szeme, az ajka, minden . . . minden rajta a magáé, de mégis egészen más, az a nő egészen idegen nekem. Egy gondolatom nem száll feléje, egy könnyet nem sirok érte . . .

Hanem magát, édes Elza, ezt a testetlen képet, százsor elsíratom, megkönyezem, eltemetem és mindannyiszor újra föltámasztom . . .

Oh, hogy mennyit is kell szenvednem magáért. Bár tudnám elfelejteni, bár tudnám egyszer úgy kisírni lelkemből ezt a bánatot, hogy soha többé vissza ne térhessen az.

Nem lehet. Én csak egyszer tudtam álmodni, de ez az egy álmodás kísérteni fogja lelkemet örökké. Mert én nem tartozom azok közé, kik vigasztalódnak tudnak.

Oh, ha képes volnék úgy gondolni magára, mint az én legkedvesebb poeta barátom, ki szintén egy csalódott egy lányban, mint én, de aki végzetül így vigasztalta magát:

Hiú gonosz és csalfa voltál,
Galambom, miként anyai lány;
Nem is e régi nóta végett
Nyitottam én fel most a szám.

Azt hitted rólam, hogy a sorban
Egy udvarlóddal több leszen
S nevetesz egykor asszonyésszel
Rajtunk: fekete seregen.

De e bolondos, szép világért
Én még adósd is vagyok;
Rólad álmodtam rossz kis ördög,
Hogy milyenek az angyalok . . .

Nem, nem . . . nem tudok én már vigasztalódní . . .

Az évi működésnek méltó befejezője volt a tegnapi — decz. 23-iki — rendkívüli közgyűlés. A példányszerű kötelességérzetnek tudható be, hogy Alsófehér vármegye az évnek utolsó napjait is felhasználja arra, hogy közgyűlésen számoljon el mindazon teendőkről, melyekkel a törvényhatósági bizottság az év folyamán megbízta. Mint a polgári életben az egyes ember az év végén számol be egész évi sáfarkodásáról és állítja össze működésének mérlegét, úgy vármegyénk is az év végén számolt be és kimutatta, hogy mindazon teendőknél, melyek teljesítésére megbízott, becsülettel, lelkiismeretesen megfelelt. A jövő év ne találjon elmaradt elvégzendő munkát, legyen a mérleg tiszta, a követelési rovat kiegyenlítve és a küszöbön álló újév az egész tisztikart gondoktól menten, nyugodt lelkiismerettel — új munkára várva — készen, éberem találja.

És ha szép az egyes életében az ilyen lelkiismeretes beszámolás, annál szebb, dicséretre méltóbb az egy oly szervezetben, melynek hivatása több százezer embernek földi boldogulását elősegíteni.

Megnyugvással és örömmel tekinthetünk tehát vissza vármegyénknek ez évi működésére; a tapasztalatok mutatják, hogy Alsófehér vármegye teljesítette minden terepen a lefolyt évben is mindazon kötelességeit, melyeket reá a magyar haza, a vármegye közönségének érdeke bizott és a magyar nemzet 1897-ik évének történetében a lelkiismeretes, derék munkának jutalmazottai között ott lesz Alsófehér vármegye is.

Dr. Ebergényi Sándor.

A játékonyság nemtői.

Áldás fakad nyomukban, az örömköny csillogása világít utakon; övek a fáradság, másoké az öröm, melyet ők szereznek meg, nem egy tövis akad utjukba, mely fájdalom sebet üt, de melyet anyagi türelemmel viselnek s mely el nem téríti a nemes céltől, örömet szerezni az emberiség azon részének, mely koránál fogva csak örömré,

Édes Elza! Tudom, hogy maga: a testetlen kép, az én egyedüli és örök szerelmesem, az én elsíratott ideáлом meg van annál a másik nőnél is, annál a hus és vérből való asszonynál, a maga élő másánál is . . .

Gondolom, hogy az az asszony előveszi magát olykor és el-eltűnődik magán, sőt bizonyára keresni fogja a maga arcán, szemén azokat a vonásokat, melyek azonosak az ő mostani vonásaival . . . oh, vétesse észre akkor valahogyan vele azt a fonnyadt rózsát a hajában s gondosan fölcsütytött frizuráján azt a helyet, amely az én csókjaintól olyan kuszált. Talán föltámad lelkében a saját hűtlenségének és kegyetlenségének érzete és ő is érezni fog valamit azokból a gyötrelmekből, melyek feldúlták az én lelkemet. Talán visszasírja ő is egykori „én“-jét és egy-két könnyet fog áldozni az én emlékemnek . . .

De mit beszélek, édes Elza? Örültség az, a mit mondok. Ne . . . ne öntsön értem egy könnyet se az az asszony, ne szálljon vissza magához egy sohaja se . . .

Mert még sohajaink sem akarom, hogy találkozzanak . . .

Legyen ő idegen nekem, amint hogy az is, és ne zavarja meg egy pillanatra sem bünnös gondolataival tiszta, magasztos szerelmemet maga iránt. Én édes szent képem, felejthetetlen, drága Elzám.

gondtalanságra van hivatva, de ettől az örömtől, gondtalanságtól megfosztotta őt a sors, amelynek pedig ő semmit sem vett!

* * *

Mikor a Megváltó születése évfordulójának estvéje következik, a szívekben lakozó öröm mellett sok-sok ablakban gyulnak ki azon örömtűzek, melyek a gyermekvilág egyik legnagyobb, évről évre megújuló vágyakozással várt örömet képezik; kigyulnak a karácsonfák, reávetik világukat a sokszor elképzelt, sokszor megálmodott és imé testté vált ajándékokra és a szerencsés helyzetben levő, ujongó gyerekek kicsi szíve, dehogyan érezi meg azt, hogy vannak sokan kortársaik közül, kiknek ezen öröm, — mert közhit szerint angyal hozza, — igazi anyagi öröm nem jut osztályrésztül.

* * *

Pedig vannak, nagyon sokan vannak. Oh sok keserű köny hull ez estvén, sok ártatlan szívből csordul ki a keserűség, mely annál nagyobb, mert meg sem tudja érteni, magyarázni, hogy miért van ez így, azok a jó anygalkák, melyek gyermekhit szerint bekukucskálnak az ablakon s meglátják a jó gyermeket, nesztelenül, észrevétlenül lerakják részére adományait, — miért nem látják meg őt is, ki szintén jó volt s méltán tarthatna igényt egy kedves, ajándékká váló pillantására!?

És ez a tudat talán jobban fáj a kis ártatlan hozzá tartozóknak, mint annak magának, mert míg a kis ártatlannak csak szívbánatot okoz addig ezeknek egész lényét elönti a mély, sokszor bünt szülő keserűség!

* * *

Ezen könyeket törlik le, ezen keserűséget oszlatják el nálunk, a mi kis körünkben is, a mi játékonyság nemtőink. Eloszlatják évről évre, minden tehetségüket összeszedik, hogy mentől kevesebb bánatos köny csorduljon a kis szemekből és mentől több örömköny csillogjon azokban. Meleg ruháskával, cipőcskével, csizmacskával látják el a didergő kis tagokat, gyümölcseset, cukrossággal édesítik meg számukra az évnek legalább ezen egy napját. Bizon ezek a nagy gonddal összegyűjtött fillérek jól el vannak helyezve és azok a játékonyság nemtők maguknak is a legszebb karácsoni ajándékot szerzik meg általa: a jótett felemelő öntudatát. Áldja meg az isten őket nálunk is, másutt is, mindenütt!!

* * *

A játékonyság nemtők által nagy gonddal összekuporgatott fillérek nagyon jól el voltak helyezve az elmúlt vasárnapon is, mikor a „Nagyenyedi szegény tanulókat segélyező kör“ ez idei karácsonfája gyult ki a leányiskola egyik termében. Kigyult és 123 boldog, szegény gyermek örömtől ragyogó arcára vetette sugarait.

A város összes iskoláinak valláskülömbőség nélküli 74 leány és 49 fiu növendéke hordotta e napon szét azt a sok ruhát, cipőt, cukrosságot, mely részükre a karácsonfa alatt felhalmozva volt s melyet a játékonyság nemtők nyájas szavak kíséretében osztottak ki közöttük.

Széthordották és a kunyhókban is felhangzik: Alleluja! A Krisztus részünkre, szegények részére is megszületett!

Horváth Miklós.

Czikk a karácsonyi czikkekről.

Megvallom, előre fázom a karácsonyi czikkektől, melyekben Magyarország legjelesebb irástudói vetélkednek a csapongó frazisek és hamis hangulatok megfogalmazásában. Hihetetlen, az emberi elmének mennyi fénye pazarlódik az értéktelen czikkekre s aki olvassa, aligha emelyeg jobban tőlük, mint aki írta.

Krisztus megszületett, örvendjünk, bocsásunk meg ellenségeinknek, ne gondoljunk most a szomorú napokra, stb.

Ez az alaphang. Ezen emelkedik a szimfónia, pártállás szerint változva. Kossuthék és Bartháék mondják: mit akart a megváltó? A hazát megszabadítani az osztrák járomtól. Megszabadította-e? Nem, — hiszen él és uralkodik Bánffy Dezső. A nemzeti és néppárt is ilyenformán sóhajtozik. A kormánypárt látuoka visszapillantást vet a világ teremtésére s kifejti: örvendezzünk az Ur születésén és Bánffy sikerein. Főlöleges volt szegény Jézus Krisztusnak később megváltó halált szenvedni, hiszen azután is volt baj és bűn, míg mi nem jöttünk.

És évről-évre kapjuk a nagy eszmének lealacsonyító alkalmazását a napipolitikára. Ugyan hol tartja Kálmán Károly vagy Molnár apát a szemét, hogy e czikkekért nem interpellálja meg a kormányt a sajtó által rendszeresen elkövetett isten-káromlás dolgában? Ám a Molnárek szeméi az Alkotmány lepedőjét szántják harántba és gyönyörködnek a karácsonyi czikkben, mely szakasztott olyan, mint a többi. A honatyák karácsonyi vakációra mennek s a pártpolitikusok vezércikk-themát csinálnak a megváltó nagy tragédiájából.

Igaztalan volnék a karácsonyi czikkekről iránt? Nem az emberek kicsinyessége, hanem a példa nagysága talán az, ami áthat minden eszmét és kis meg nagy dolgokban egyaránt megtalálja a maga analógiáját? Az anyag pusztul, de örökké él az ige, az eszme! A nagy ige és a kicsi eszme egy életet él, mindig vérzik a hirdetője és mindig vértanuk hamvaiban támad fel. És manapság ezerfele az eszme és kicsinyek a vértanuk. Ugyan hol vannak?

Ugy látom, manapság vértanunak lenni fölér egy életbiztosítással. Az eszmék rakásra hullanak, véresen, szárnyszegetten, mint a lelőtt verebek, de az apostoljaink jó egészségben megmaradnak és új eszmekeppel hirdetik az eszme pusztulását. Az eszmének voltak apostolai, később szolgálói, ma csak ágensei vannak, akik felelőség és kockázat nélkül közvetítik. Kinek, miért?

A levegő tele van jajkiáltással. Minden ember szenved s a szenvedésnek jól esik, ha a hizelgés megnemisíti. Az ágens odalép elébe és azt mondja: szenvedsz, mert igaz vagy, a gonosz világ keresztre feszít minden igazságot. De itt vagyok én, hogy hiába ne szenvedj. Meg fogják tudni vértanuságotat és akkor rád vár a feltámadás, másoknak a megváltás.

S a fűszeres, akire nagy adót vetettek, a hivatalnok, aki csekély fizetést kap, az orvos, aki paciensek nélkül szűkölködik és a politikus, aki megbukik a választásnál, mind, mind, az apró és a nagy ragadozók a keresztfára néznek és kéjelegnek benne: milyen jól illenek nekik a véres szögek! És hisznek a hizelgő ámitásnak, holott tudhatnák az új-testamentumból, hogy nem mind szent, ami keresztre feszítették: egy istenre átlag két lator esik.

Uram istenem! mivé lett a nagy isten-tragédia e füszeres-interpretáció formájában! Az emberek az ég hitelezőiképpen verődnek össze és követelik az adósságaik kifizetését. Megcsaltál isten, mert im a szegényeknek nem jutott e mennyországából, ellenben az étvágyuk fel van csigázva. És az erény sem lett erényesebb, mert még mindig nem jár érte fix-fizetes. Ellenben a romlottság: ez valami, amiből meg lehet elni. Fizet, ha gyakorolják, és kamatozik, ha szónokolnak ellene.

A megváltás 1897-ik esztendejében odáig jutottunk, hogy az erény szó ellen fellázad a jó izlés. El vele és pokolba apostolaival. Add meg, ami a császáré, és pereld a magad követeléseit. Nézd le a morált és ne kövesd azokat, akik hirdetik: ez ma az igazak egyetlen, biztos axiomája. A többi képmutatás és politika, számítás és csalás. Pokolba a karácsonyi cikkekkel!

*

Hívó szózat csendül a lelkemben. Nagyon okos voltam eddig és nagyon szomorú. Egyszerre azonban elvesztettem az okoskodás fonalát és a szívem elágyult édesen fájó melancholiában. Jöszte ő költészet, ő banalitás, egyre feltámadó havas telidő, szent karácsony ideje, aki hinted a jégvirágokat az ablaküvegre, zsiibongó érzéseket a szívbe. Tél van, de kisütött a nap. Szép leányok kapcsos imakönyvekkel sétálnak a templomba. Nincs köztük egyetlen kalmár, aki elmélkednék isteni dolgokról. Pogány életkedv viszi őket, a keresztény legenda, a világraszóló történelmi tény egy isten születéséről és későbbi kinszenvedéséről csak pogány panteismusként él érzésükben. Itt a karácsony, az Ur szent ünnepe, meg a családoké és a gyermekeké, a gyermek-lelkében őszinte ujjongás, leányszívben édes gerjelen, a szülőkében csöndes boldogság, ez a karácsony ünnepe. A tudós hazudik és a pap nagyképüsködik. Igaza csak a zöld póétának van, aki belefog a dalba, a szent ünnepet dicsőítő dalba.

Ami messze multban, távol napkeleten történt, égi misztérium, melyet halandó elme soha föl nem ér. A megváltó születése, a kereszt gyászja, a föltámadás világossága legyen hit és legyen remény, de ne themája a napi elmélkedésnek. Adjuk meg istennek, ami istené, és fogadjuk, amit érte ad, mint minket illető. A karácsony örömet, azt a dagadó érzést, mely csak egy napig él, hogy belehaljon a megszokás szürkéségébe. Ez az egyetlen nap holnap virrad. Ne szalasszuk el, mert utána jön a mindennapiság, melyben egyre megy: akár tél, akár tavasz; a világon győzedelmeskedik az ember hajlandósága a boldogtalanságra, amelyből nincs megváltás. Ne zugalódjunk hát a világ mostohasága meg a messiás tehetetlenségén, mert az isteni mindenhatóságon is uralkodik a törvény és bizony mondom néktek az öröm ez ünnepen, amidőn én nemcsak születésről, de halálról is beszélek, — hogy az isten-ember szent vértanúsága is csak egy napra válthatta meg az emberiséget.

Tauber Cornél.

Év végén.

Anno 1897. karácsony hetében.

Egy porszem immár ujjal lepergett
Az évezredek homok-óráján —
Lelkünk borongva száll még vissza-vissza...
És sir a mult: az elszállt év után.

Letűnt napoknak borus szürkéségén
Föl-fölcillan még egy-egy fénylő folt —
S míg égő vágygyal kérjük, hogy mi lesz?
El-eltűnődve mondjuk, hogy mi volt...

Hosszan bolyongva még egyszer bejárjuk
A visszahagyott, pusztá téreket —
És aszerint, hogy merre száll a lelkünk,
Kutató szemünk hol sír, hol nevet.
S míg eltűnődünk szótlán újra-ismet,
Hogy mily mulandó is a földi lét,
Letesszük búsan, néma kegyelettel
Az esztendőnek súlyos zárkövét.

... Szép volt a tavasz, dűslombu, virágos...
A fákon tenger újabb rügy fakadt —
Szívben szerelmet fakasztott a május
S a homlokokon újabb szarvakat —
De hullt az eső lassu csobogással
S bizony megáztunk gyakran esűfosan,
Amint hogy — sajna! — szívünk tűzére is
Nem egyszer omlott ilykép friss zuhany.

És jött a nyár... Koresmában, orfeumban
Vigan voltak a szalmaözvegyek —
Uborka-szezon gyümölcs-hullatásán
Az Osztendések utra keltenek.
Gésák körében, Chambre séparée-kban
Oszt' csattant a csók pezsgős ajkakon
S búsan ásitott közben elhagyatva
A naftalinos, sötét, zárt szalon.

S hogy ősz lett újra, messze szállt a gólya...
Ékét veszté a méla őszi táj —
És megtisztult a szalmaözvegyektől
A Folie Caprice és más zengeráj.
S bár sárgult minden, zöldség bőven termett,
Így legfőképp a számos őszi vers
S a színházakban még több új darab tán,
Mely hogyha rossz, hát nem kevésbé nyers.

Majd nagysokára ránk szakadt a tél is
És frakkot öltött a sok Hannibál —
Fehérhuzatu kis leány-szobákban
Forongást keltett már az első bál.
A téllal ám még nem számoltunk tán le,
Sőt folytatása van még, szent igaz!
E folytatást azonban, hogyha élünk,
Átmulatjuk meg, ez az egy vigasz.

Míg könyveből a gyorsan múltó létnek
A dalnok ime most egy sort húz át,
A jövő évek fölvirradásáig
Hadd tartson hát egy rövid pauzát.
Míg elborong a változatos multon
S a jövőbe néz, mely még oly sötét,
Hadd tegye most le krónikájára is
Az esztendőnek súlyos zárkövét.

Pakots József.

Emlékezet s remény...

Emlékezet s remény, két felhő az egen,
Az égbolt két szelén ragyogva fényesen.
Annak viharán már keresztül haladtunk,
Ennek zápora csak ezután út rajtunk.
S messziről oly szépen ragyog mind a kettő;
Fáj, hogy az már elment és hogy ez még
[nem jó.]

Dr. Farnos Árpád.

Vegyes hírek.

— **Kérjük t. olvasóinkat hátralékos előfizetéseik gyors beküldésére.**

— **A Közérdek mai** — karácsonyi — száma 16 oldalnyi terjedelemben jelenik meg. Szeretettel dolgozott e számba szerkesztőségünk minden egyes tagja és főszerkesztőnk vezérezikkén kívül dolgozatokat közlünk dr. Magyarai Károly

szerkesztő, dr. Ebergényi Sándor, Lázár István, Horváth Miklós, Pakots József, dr. Farnos Árpád, Tauber Kornél, Székelyhidy Viktor, Szabó Gyula, Székelyhidy Ödön és Bedő Árpád belső dolgozó társaink tollából. A fővárosi könyvnyomatosok egyik legelőkelőbbikének, a Pester Correspondenz-nek, pedig, mint tevékeny dolgozó társunknak, érdekes politikai dolgozata egészíti ki cikksorozatunkat. Tisztelt olvasóinkat kérjük, fogadják szívesen e lapot, melybe irtunk mindannyian, kik a Közérdek szerkesztőségének tagjai vagyunk és igyekeztünk a legjobbra adni, hogy evvel is olvasó közönségünk iránti tiszteletünknek és hálánknak adjunk kifejezést. Vigye meg e lap olvasóink mindenikének az ünnepek alkalmából szívélyes üdvözlőnk és ohajunkat, legyenek az ünnepek mindenkire nézve örömben és meglepedésben boldogan eltöltött napok.

— **Kinevezés.** Mint örömmel értesülünk, Ő Felsege, a király, Balog Vilmos földmívelésügyi miniszteri osztálytanácsost és címzetes miniszteri tanácsost valóságos miniszteri tanácsossá nevezte ki és illetőleg léptette elő. A magas kitüntetés vármegyénk egyik derek fiát, Tóth Miklós árvaszéki elnök sógorát érte. A kinevezettséghez őszintén gratulálunk magunk is, mert ez előléptetéssel vármegyénket is tisztesség éri, midőn oly magas és fontos állásban vármegyénk fiát, szülöttjét láthatjuk.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Alsófehér vármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 23-án, csütörtökön, d. e. 10 órakor Zeyk Dániel főispán elnökletével rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a tárgysorozat előtt Csató János kir. tanácsos, alispán örömmel jelentette be, miképp bervei Jónás Adolf gyulafehérvári lakos, nagybirtokos, abból az alkalmából, hogy Ő Felsege nemesesség adományozásával tüntette ki, a vármegyének 4000 frtot adományozott. A közgyűlés a bejelentést örömmel vette tudomásul, az adomány hováfordítására nézve hozandó érdemleges határozat a jövő év első közgyűlésének fogja tárgyát képezni. A gyéren látogatott közgyűlésnek fontosabb tárgyát községi költségvetési előirányzatok és zárszámadások felülbírlása képezte. A 12 tárgyból álló és lapunkban is közölt rövid tárgysorozat rövid idő alatt letárgyalatván, a közgyűlés d. e. 1/212 órakor véget ért.

— **Hymen.** Szalánczy László járási főrendész, vármegyei közéletünk egyik tevékeny és szorgalmas tisztviselője, f. hó 27-én tartja esküvőjét Nagy Irénke kisasszonnyal, dr. Nagy Albert m. kir. honvéd fő-törzsorvos és neje született Lengyel Ilon nagyműveltségű és szép leányával Budapesten. Az esküvőn Nagy-Enyed városából is sokan fogtak részt venni. Tartós boldogságot a fiatal párnak.

— **Esküvő.** Jónás Etelka és Hilbert József jegyesek f. évi december hó 26-án d. u. 3 órakor tartják esküvőjüket a tövisi róm kath. templomban.

— **Karácsonyfa-ünnepély.** Zalathnáról írja lapunk egyik barátja a következőket: A Lukács Lászlóné ó nagyméltósága védnöksége alatt álló zalathnai szegény tanulókat segélyező jótékony nőegylet f. hó 22-én d. u. fel 3 órakor tartotta meg ruha-

kiosztási ünnepélyét. Huszonegy szegény iskolás gyermek részesült az egylet jótéteményében. Több mint 100 fit volt a kiosztott ruhák értéke. Elnök Wenetschek Mihályne ö nagysága szep szavakkal intette a gyermekeket szorgalom, jó magaviselet, Istenelelem s hazaszeretetre. A kiosztást elnök, Posch Lipótné alelnök és özv. Barna Kalmanne ö nagyságaik eszközöltek; nyomban fel is adtak mindenikre az új ruhát. Leírhatatlan volt a gyermekek arczán sugárzó öröm. Csiky János foesperes ur a gyermekeket a noegylet tagjai iranti tiszteltet és hálara intette, s ezzel az ünnepély veget ért. Amily örömmel távozott a felöltötött 21 gyermek, épp oly szomoruan vette büntetést Halecsko Sandor II. oszt. növendék, ki epp a kiosztás előtti perczekben egy szegény fiúnak az orrát betörte, mely kegyetlen tette miatt a neki szant ruhát nem kapta meg. A mai napon 12-tedszer gyakorolta ezen humánus egyesület jótéteményét; minden évben 20—25 szegény gyermeknek segítette elő iskolába járhatását s soha se tekintett vallás- és nemzeti különbségre. E mellett a jövőről is gondoskodott az által, hogy alapját evrólcve növelte, amely ma 1600 frtot tesz ki; pedig a mult évben a magánóvoda segélyezésére is 60 frtot adott. E szep töke megteremtéséhez gyakran hozzájárult védnökö ö nagyméltósága 20, 25 és 50 frtokkal. A szeretet angyala örködjék az egyesület felett! . . . cs.

— **Polgártársaink figyelmébe.** Már lapunk mult számában is említést tettünk róla és most is ismételtlen figyelmébe ajánljuk polgártársainknak, hogy az iparhatósági megbízottak megbízása ez év végén lejárván, az 1890. évre leendő megválasztásuk iránt a városi tanács, mint első fokú iparhatóság, a választás határnapját e hó 29-ére (szerda) d. u. 3 órára tűzte ki. Választandó lesz a városi tanácshoz 20, a nagyenyedi főszolgabiroshoz szintén 20 megbízott. A választás a városi főjegyzői irodában fog megejtetni.

— **Fillér-estély.** Mult számunkban részletesen beszámoltunk a szegény gyermekeket segélyező körnek e hó 18-án megtartott fillérestélyéről, de, sajnálatunkra, tudósítónk elnézéséből a rendezők névsorából kimaradt Kassalik Emilia urnó neve, ki az oly szépen sikerült előkép tulajdonképpen megteremtője, rendezője és zseniális szerzője volt. Szívesen ragadjuk meg az alkalmat, hogy tudósításunkat ily módon kiegészítsük és külön is elismeréssel adózzunk a buzgó rendező nőnek.

— **Templomrablás.** Mint bennünket zalathnai levelezőnk értesít, e hó 14—15-ére menő éjjelen 11 és 3 óra között a zalathnai róm. kath. templom bezárt ajtajának alkulcsal történt kinyitása után ismeretlen tettes behatolt a templomba és a főoltáron levő bezárt tartály ajtaját egy 8 milliméteres vésővel felszakítván, onnan egy aranyozott szentségtartót, egy darab ostyartartó cziboriumot és a főoltárról 2 darab ezüstszinü üveg gyertyatartót, összesen 150 fit értékben, ellopt. A nyomozást a zalathnai esendő-ör s folytatja.

— **Betörés.** Folyó hó 21-ére viradó éjjel a gyulafehérvári m. kir. adóhivatalba ismeretlen tettesek betörték, azonban vagy idő, vagy megfelelő eszközök hiányában csak az előszobába hatolhattak be, melynek zárját felfeszítették; az adóhivatal többi helyiségeibe való betörés szándékának nyomait az

ajtón látható nyomok árulják el. A városi rendőrség a nyomozatot erélyesen folytatja, de eddig eredményt még nem ért el.

— **Necrolog.** Az önkézevel veget vetett oly korán elhunyt: Texe Jánosné született Rácz Rozália haláláról a bánatos férj a következő gyászjelentést adta ki:

Texe János róm. kath. kántor-tanító a saját és gyermekei: Ödön, Ella; Ferenczi Róza mint édes anya; Gábor és Lajos mint testvérek és a nagyszámu rokonság nevében is, mely fájdalommal tudatja a szeretett nő, anya, testvér és rokonnak Texe Jánosné született Rácz Róza életének 33-ik, boldog házasságnak 17-ik évében, folyó év december 21-én történt gyászos elhunytát. A drága halott a halottas házból december 23-án délután 3 órakor a róm. kath. temetőben fog örök nyugalomra helyeztetni; leike üdvéért pedig az engesztelő szentmise-áldozat a róm. kath. templomban 24-én d. e. 10 órakor fog az Úrnak bemutatattani. Nagyenyed, 1897. december 21. Az örök világgossag fényeskedjék neki!

— **Tudományos tréfa.** Pompás tréfát követett el a minap Elihu Thomson, a híres filadelfiai tudós. Thomson több barátját ebédre hívta egy előkelő restaurációba. Mikor a vendégek helyet foglaltak, a pinczér körülhordta a levest, de mielőtt a meghívottak körülnéztek volna a csészéjükből, a leves hirtelen megfagyott. Ugyanez történt a hallal is, sőt a boros palackból sem lehetett egyetlen csöppet önteni a poharukba, mert a bor szintén jéggé változott. Előhívták a vendéglőst, aki égre-földre esküdözött, hogy a konyhában rendes tűz ég s hogy az ételeket és italokat a kellő hőfokban szolgáltatják fel a pinczerei. A rejtélyt csakhamar megoldották. Thomson ugyanis egy kis hordóban folyósított levegőt hozott magával, ami tudvalevőleg csak kétszáz fokos hidegnél állitható elő. A hordót Thomson ügyesen elrejtette s minden ételt hamarosan megfagyasztott vele.

NAPIREND.

Hétfő, decz. 27. A Testgyakorló Egyesület gyakorló órája d. u. 6—7-ig. — Táncezestély az ev. ref. egyház harang-alapja javára Aranyos-Gyéresen este 7 órakor.

Kedd, decz. 28. Gazdasági egyesület felolvasása Vizaknán d. e. 10—12-ig. Előadók: Török György, Gálly János.

Szerda, decz. 29. Gyulafehérvár szab. kir. város közgyűlése d. e. 10 órakor.

Kérjük a városi hatóságokat és az egyletek elnökségeit, hogy a gyűlések idejét jó előre lapunkkal közölni sziveskedjenek.

807—1897. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. járásbírósg 1896. évi 9947. számú végzése következtében dr. Deutseh Simon ügyvéd által képviselt Müller Adolf javára Elekesi Szpincsei Matei ellen 386 frt 64 kr s jár. erejéig 1897. évi február hó 20-án fogantatosított kielégítési végrehajtás útján foglalt és 842 fitra becsült 1 boglya széna, 1 ökör-szekér, 1 ló-szekér, 4 ló, 8 malacz, 1 szőrő rosta és 1 két löreji cséplő-gépből álló ingóságok nyilvános árverésen eladottak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. bírósg 4545—1897. sz. végzése folytán 386 frt 64 kr tökékövetelés, ennek esedékes 6% kamatai és -ddig összesen 52 frt 41 krban bíróság már megállapított költségek erejéig O.-Tordoson végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközölésére 1897. évi decz. hó 28. napjának d. e. 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Maros-Ujvárt, 1897. évi november hó 20.

Dergán János.
kir. bír. végrehajtó.

1332 1—1

Apróságok.

Szerenese.

— Szegény Farkasné, alig három hete, hogy meghalt s az ura már is megházasodott.

— Szegény! Igazán szerenese rá nézve, hogy ezt nem érte meg.

A beteg tehén.

Valóban megható dolog, hogy némely ember mennyire szereti a barátait. X. urnak a napokban beteg lett az egyik tehénkéje. Sopánkodik:

— Borzasztó . . . beteg a riska!

— Ne mondja! Mi baja van?

— Nem tudom, csak annyit tudok, hogy most vásároljuk a tejet.

— És mit csinálnak a riska tejjel?

— A barátainknak küldjük . . .

Az őszi kabát.

Czili: Makszi! Hun vettél te eztet az urri rokt?

Makszi: Talán nem tetszik ez ö kobát?

Czili: Te . . . te . . . Hiszen ez a rokk tetűled van! Hiszen eztet az őszi rokt én eladtam a Krepelesznek tavaly . . . Hát vagy te vak? . . . Hát nem látsz te . . . mi?!

Makszi: Pohó! Groszártig, én úgy éljek! Ozér mondta hát nekem az a Krepelesz, hodj össön meg ütet a gota, ha nem úgy állja én rajtam ez a kobát, mintha rám szabták volna!

A mütönél.

Diurnista: A fejemre esett a gyertya-tartó, tátongó sebem gyógyítását kérem.

A mütö: Hm, hm. Ez nagy folytonossági hiány. Mit fizethet ön?

Diurnista: Oh, nagyságos uram, ez borzasztó! Mert kettős az én bajom: a folytonosság hiánya és a hiány folytonossága!

Megnyugtató.

Keczmerég Akilles: Igazán, nágsám . . . nem tudom . . . máma egész nap olyan butának érzem magamat.

Honka: Igazán? Én semmi változást nem veszek magán észre.

Irodalom.

Husz év igen szép idő egy lap életében. Husz év alatt egész új nemzedék nő fel; politikai irányzatok támadnak és elbukuak annyi idő alatt. Annál szebb, ha egy lap támogat, diadalra segít politikai és társadalmi eszméket s hiven kitar mellettük. Jutalmát leli a közönség kitarító hűségében. Ily lap a Pesti Hirlap, mely ujévvel immár a huszadik évfolyamát kezdi. Tántoríthatlan hive volt mindig a szabadelvűségnek, lelkes terjesztője a demokrata felfogásnak. Szép diadalokat ért meg, melyeknek kivívásában nem csekély része volt s elnyerte jutalmát: ma legelterjedtebb, legkedveltebb lapja Magyarországnak. Persze hozzájárul ehhez az is, hogy mindig hazánk legelsőrangú publicistáit és szépirodalmi íróit tudta megnyerni munkatársakul; és annyi kedvezményben részesítette közönséget, mint egy más lap sem. Most is — mint már évek óta — diszes kiállítású naptárt kap ajándékba minden előfizető s azonkívül havonként naplójegyzésekre alkalmas füzetkét. A Pesti Hirlap olvasnivalót is legtöbbet ad valamennyi laptársa közt előfizetőinek; naponként 20—24 oldalt, vasárnap és ünnepek alkalmával 32—40 oldalt. Vezércikkirói: Kenedi Géza, Beksics Gusztáv,

ifj. Ábrányi Kornél, Balogh Pál, Vázsonyi Vilmos, br. Jósika Kálmán; tárczairói közül pedig elég legyen: Tóth Béla, Murai Károly, Quintus (Kenedi Géza), Kóbor Tamás, Tömörkény István, Kálnay László, Krúdy Gyula, Bede Jób, Gerő Ödön, D'Artagnan, Szabó Endre, Vértesy Arnold, Zempléni Árpád stb. neveit említeni. — A Pesti Hírlap előfizetési ára negyedévre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr, mely összeg a kiadóhivatalba küldendő, ahonnan mutatványszámokat is lehet kérni. A Regényesarnok most Lesucur érdekesítő regényét „A legyőzhetetlen varázs” címmel közli, melynek újévig megjelenő részét minden új előfizető külön lenyomatban kapja meg. A Pesti Hírlap előfizetői kedvezményes áron rendelhetik meg a „Párisi Divat” című, diszes kiállítású, hetenkint megjelenő divatlapot, melynek ára negyedévre 2 frt, de a Pesti Hírlappal együtt rendelve csak 1 frt, úgy, hogy a Pesti Hírlap és Párisi Divat együtt negyedére 4 frt 50 kr. (Kiadóhivatal: Budapest, V., Váci-körút 78. sz.)

Közgazdaság.

Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület 1897. évi működéséről.

Ha végig tekintünk hazánk közgazdaságán és a nemzetgazda szemével figyeljük meg közgazdaságunk fejlődését, bizonyos jól eső érzéssel tapasztalhatjuk azt, hogy a magyar gazdaközönység már nem zárkozik el ridegen minden olyan gazdasági momentumoktól amelyek gazdaságára jótékony kihatással vannak vagy lesznek, igyekszik a haladni vágyó gazda a szakemberek által javasolt és gazdaságában kipróbált hasznos gazdasági ismereteket anyagi haszonnal értékesíteni, amelyek lépésről lépésre, lassan ugyan, de tagadhatlanul gazdaságát rövid idő alatt átalakítják és fokozatosan az intenzivitás helyes útjára terelik.

Nagyon téved az, aki még a mai napokban sem akarja elismerni azt, hogy a mezőgazdálkodás nemcsak a szántás és vetésből áll, és gazdálkodni lehet, amint eleink tettek more patrio, mivel a gazdálkodás mai napság már tudomány és aki bírja, tudja és ért eme tudományból annyit, hogy azt gazdaságában okoszerűen felhasználja, az minden körülmények között csak győztesen fog kikerülni — a gazdasági válság dacára — a gazdasági harcából, amely harc alapjában nem egyéb a sokszor hallott és olvasott létérti harc vagy küzdelemnél.

Bár kissé sötét azon kép, amelyet t. gazdaságtársaimnak a fennebbi soraimban vázoltam, mégis megmarad egy vizsgáló szó, egy oly kapocs, amely minden gazdát összeköthet gazdasársaival, és ha csak annak nagyon magas igényei nincsenek, kielégíthet is egyuttal.

Eme összekapcsoló intézmények közé tartoznak a vármegyei gazdasági egyesületek.

Tagja lehet ennek minden jellemes gazdember és a tagság, illetve belépés által élvez mindama szellemi és anyagi előnyöket, amelyeket az egyesület nyújt tagjainak.

Lássuk csak röviden, mi is a célja a vármegyei gazdasági egyesületnek? és hogyan érhetik el a kitzított célt? A vármegyei gazdasági egyesületek legfőbb célja a gazdasági ismeretek terjesztése, a reális mezőgazdálkodás minden ágának megismeretése, és főleg az újabb gazdálkodási ismeretek — melyek a nagyobb gazdaságokban sikerrel hajtottak végre — lassu, de fokozatos terjesztése a kisebb gazdaságok körében, hogy a kisebb gazdaságok anyagi haszonnal értékesítsék azt, illetve azon gazdasági műveleteket, amelyek a nagyobb gazdaságokban beváltak és ott szép anyagi hasznot hajtottak! . . .

Vagyis, röviden kifejezve: a kis gazdamentől több hasznot lásson fáradsága és szorgalma gyanánt.

Eme vezéreszméknek minél szélesebb körben való kiterjedését — a kisebb gazdaközönység jólétének fokozása végett — vette célba vármegyénk gazdasági egyesülete, és mint eme egyesület egyik szerény tisztviselője, egyesületünk 1897. évi működéséről — a vármegyei gazdaközönység tájékoztatása végett — a következőket közlöm:

A gazdasági egyesület átlátta azt, vármegyénk területén a kisebb és közép birtokos osztálynak, kellő legelő hiányában, nincs módjában, hogy lótenyésztést űzve, csikóit jól felnevelhesse. Hogy eme nehézségek elhárítva legyenek, Nagy-Enyed határában 80 k. hold nagyságú, erre megfelelő területen, az u. n. Herzsán, „vármegyei közös csikólegelőt” létesített. Bejelentetett a legelőre 28 vármegyei birtokos által 50 drb 1—4 éves csikó. Tehát eme egy intézménye a gazdasági egyesületnek 28 gazdának vált javára, kik között több parasztbirtokos is volt . . .

Megíratta a titkár által a „Hesseni légy” című kis gazdasági füzetet, amely a számot tevő szakirodalom által is elismeréssel fogadtatott. Eme füzet három kiadást ért el. Magyarul 1-ső és 2-ik kiadásban 1200, románul 600 példányban jelent meg. Vármegyénk minden községében ki lett osztva a magyar és román nyelvű füzet, sőt az erdélyi részekén kívül is, a gazdasági egyesülethez bejelentett kérések folytán, több mint 300 példány lett megküldve az érdeklődő magyar gazdaközönységnek.

Egyesületünk megkeresése folytán a földmivelésügyi miniszter ur a szálfáknak 3 m. hosszban való vágását elrendelte a kinestári erdőbirtokon szőlőkarótermelés nyertesét végett.

Gazdasági egyesületünk kiváló minőségű és vármegyénkben megelőző évek tapasztalatai folytán bevált „Duppai zab” vetőmagot osztott ki termelés végett tagjai között. Ugyancsak a folyó év tavaszán korai „székely tengerit” szerzett be tagjai részére, a kimaradt tavaszi vetések pótlása végett.

Avármegyékben fellépett sertésvész korlátozása céljából egyesületünk közvetlen Turinból 300 adag „Pernutito”-féle sertésvész elleni szerumot hozatott, hogy ezekkel a gyanus állatok beojtassanak. Az ojtási adatok még nem érkezvén be, az eredménynyel nem tudok beszámolni.

A szőlő peronoszpóra betegségéről, a jég által megrongált szőlőrészek helyes metszéséről, a rézgálicz olcsó beszerzési forrásairól stb. . . . lapunk közgazdasági rovatában számos cikkben felhívtuk vármegyénk gazdaközönségének figyelmét.

Képviselve volt egyesületünk 1897. máj. 23-án a Kolozsvárt tartott filloxera-anketten, a július 31-iki állattenyésztési értekezleten, a titkár képviselte az egyesületet az E. G. E. kolozsvári kiállításán, népies téli előadásain, továbbá az O. M. G. E. által rendezett országos szőlészeti tanulmányuton.

Eme utóbbi tanulmányutat 10 cikk keretében ismertettük lapunk közgazdasági

rovatában és mint külön füzet legközelebb meg fog jelenni.

Egyesületünk — megkeresésre — igazolványt állított ki olcsó távirda-sodronyoknak gazdasági célra való felhasználására; kópár területek befásítása céljából akácfa-csemetek ingyenes adására; továbbá a nagyenyedi kosárfonó-ipariskolát erkölcsileg támogatta.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter ur felkérése folytán f. év szeptember hó 24-én a nagyenyedi vinczellér-iskola szőlő- és borközület tanfolyamán az egyesület szintén képviseltette magát.

Tavaszi vetőmag beszerzése, erre rászorult kisebb gazdák részére, tervben van, és 12 ciklusos népies téli gazdasági előadások rendezése a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur anyagi és erkölcsi támogatásával megkezdett Nagy-Enyeden f. hó 19-én nagy hallgató gazdaközönség általános érdeklődése mellett.

Ezekben óhajtottam röviden gazdasági egyesületünk 1897. évi működését vármegyei gazdaközönségünkkel megismertetni. Gazdasági egyesületünk újja alakulásának 3-ik évében a fennebb vázolt eredményeket értük el, és van reményünk, ha a vármegyei gazdaközönység továbbra is mellettünk lesz, még nagyobb sikert felmutathatni.

A gazdasági tudományok rohamos haladása társulásra szorítja az ő elemeit, a gazdaközönseget, az okos gazda igyekszik a társulás, egyesülés előnyeit kihasználni és gazdaságát fejleszteni is egyuttal. Soraimat azzal végzem: Vajha vármegyénk összes számottevő gazdaközönsege részt venne egyesületünk munkájában! . . .

Székelyhidú Viktor.

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1897. november 23.

Buza legjobb	1	véka	1-80
" közepszerű	"	"	1-70
Kétszeres legjobb	"	"	1-60
" közepszerű	"	"	1-50
Rozs legjobb	"	"	1-40
" közepszerű	"	"	1-30
Zab legjobb	"	"	—55
" közepszerű	"	"	—50
Kukorleza (tengeri) idei	1	véka	—85
Burgonya idei termés	"	"	—60
Széna legjobb	egy	szeker	7-50
Szalma legjobb	"	"	2-50
Bikkfa 1 köbm. keresztirakás nélkül, 1 m. hosszú	"	"	3-20
Cserfa 1	1	"	2-70
Tölgyfa 1	1	"	3.—
Faszén kemény	egy	hektoliter	1-80
Marhahús	1	kilogramm	—40
Sertéshús	"	"	—48
Szalonna	"	"	72—80
Diazószir	"	"	—86

Csarnok.

Karácsony estéjén.

Vigalom van, jó kedv járja.
Gyönyörűség minden házba,
— Jézus értök születe meg —
Ujjonganak a gyermekek.

Egyszerre lesz sugás-bugás . . .
„Jön az angyal! . . .” Mi lenne más?
Hallják szavát, ott . . . valahol,
Olyan szépen csengetyű szól.

Arra futnak! Alig várják,
Azt a szép fát megláthatassák.
S félelemmel néznek rája,
Pedig az az angyal fája.

Angyal hozta! Angyal adta!
Olyan szépen tele rakva!
Ezüst fényvel van beszórva.
Nincsen gyerek, ki most szólna.

„Nézzétek csak, — szólnak mások —
Hogy' néz le az angyal rátok.
A fa alján, ni! . . . mi minden.
Angyal hozta s a jó Isten!”

Kik ott állnak, nézik őket . . .
Nem hallják a beszélőket.
Egyik édes félelmébe'
Belestr az örömébe!

Ölbe kapják, vigasztalják.
Az angyalt is mutogatják.
— Én Istenem! beh jó annak,
Aki úgy hisz az angyalnak.

Bedő Árpád.

A legátus.

— A „Közérdek” részére írta: Szabó Gyula. —

„Az idő akkoron szép folyással vala.”
Ilosvai.

Legatus latin szó, magyarul: követ, de ne tessenek afféle követet érteni, aki 10 frt napi díj mellett képes öt éven keresztül hallgatni, s ha újból megválasztják, még tovább is. A legátus olyan követ, aki beszél. Valóságos szent beszédek mond ájtatos hívek épülésére, no meg sokkal több zöldet falusi bakkfés lányok mulattatására. Különbölegben legmagyarabb értelme: diák.

A ref. főiskolákból régi időkől fogva sátoros ünnepek alkalmával nagyobb tanulókat bocsátottak ki egyes népesebb egyházakba, hogy az illető lelkészt az ünnepek alatt helyettesítsék, hol is teljes elátáson kívül némi honorariumban is részesültek. Így kívántak segíteni a szegény tanulókon. Keletkezésének oka: a humanizmus.

Ujabb időben többször szóba hozatott ezen ősi intézmény megszüntetése, azonban még ez ideig az egyházi hatalom tulkapásainak ezen pregnans kifejezése nem jutott célhoz. Hogy is mernének belenyulni olyan dologba, ami az egyes egyházaknak belügyi dolga, meg a szegény Katának, Zsuzsikának, Annuskának, egyáltalán a papleányoknak éppen „kebli ügye.”

Modern korunk rendkívüli kedvteléssel szereti rombolni a régi — de nem mindig rossz — intézményeket. Meglehet, egy pár évtized alatt meg fog szünni ez is, mint sok más egyéb. Egy jövő nemzedék már mit sem fog tudni ezekről a sokszor komikus, általában naiv bonvivánt alakokról.

Még nem is képzelhető, mily nehéz lesz a szegény legátushoz szokott öreg papoknak három prédikációt egyszerre bemagolni minden ünnepre. Legkellemetlenebb lesz a szegény papleányokra nevezve a legáció megszüntetése; nem lesz kiről álmodozni, kiért sohajtozni és ápolni a kis kertben a szegfűt, meg a rozsmaringót.

Legyünk óvatosak, s mielőtt a legáció elenyészne a feledés tengerében, mentsünk meg egy s mást az utókor számára.

Ugyan még most is megvan ez intézmény, most is vannak diákok, de ezek a modern civilizáció produktumai. Baco, Cant, Herder, Hegel, Schleiermacher filozófiájával csak úgy dobálóznak, mint a gyerekek a hólabdával. Félcilinder, sikkos nyakkendő, szalunkabát, gigerli nadrág . . . vajmi kevés megénekelni való van rajtuk. Ha legátusról akarok beszélni, vissza kell térnem a multra, Arany János szerint: „Azokkal időzöm, akik

másszor voltak; mit az élet megvon, megadják a holtak . . .”

Vissza kell mennem jóval a 40-es éveken elől, midőn az én legátusom Tóbiás Jónás viszontagságait adom át az utókoroknak; ezzel emelek szerény emlékkövet számára. Hogy, miért választam éppen a Jónás nevet megmondom. A legátusok szent küldetésben jártak, szükség tehát okvetlen valami bibliai nevet vennem fel. Aztán mért ne szeretnék önök is Jónást? Mikor az irás szavai szerint a csethal is annyira szerette, hogy el is nyelte. És hogy az én Jónásom is szeretetre méltó ember volt, majd ki fog derülni, csak méltóztassanak türelemmel végig olvasni, ugy is elég idejük van rá.

Krisztus születése után 183 . . . nem tudom hanyadik esztendejében irtak, mikor pünkösöd előtt két héttel sorra járta az enyedi kollégium szobáit az apparitor (napos diák) tudtára adván mindenkinek, akiknek illik, hogy holnap, azaz szombaton: legációfogás (ad normam cipófogás) lesz a kis auditoriumban.

Lett erre öröm Izraelben. Örvendettek a szegény tógás diákok, meg a mendikánsok (diákok inasa). Fel éjjelig nem tudtak elaludni a sok mindenféle kombinálásokról miatta: kit kértek ki? ki hova megy? lesz-e eladó legáció? (Ez is vásár tárgyát képezte, persze erről Folyovics mit sem tud.) A tógás diákok álmaikban ismerni vélték a tiszteletes ur leányát, a szegény mendikáns csak úgy gyurta a tárkonyos bárányhus-levet, meg ordás palacsintát, hogy csámcsogott a szája aljában.

Végre felderült a reggel, mert meg vagyon írta: „A míg a föld leszen, éjjel és nappal lenni meg nem szűnnek.”

Egész délelőtt senki sem ment órára. Ki hova megy? találgattak. Aztán meg voltak kölcsönös érdek-kiegyenlítések is, pedig akkor nem volt sem „Tisza-klikk”, sem „Szapáry-aera”. A nagyobb konfliktusok kikerülése végett ezeket jó előre kiegyenlíteni.

Délelőtt 11 órakor közelgett a rektor százgalleru zöld köpenyével a kollégium fele. Puskás János éppen akkor jött megállapodásra Tóbiás Jónás barátommal a csere felett, s ezt még a kapuban bejelentették a rektornak. Ugyanis Puskás János hátrább lévén a gradusban, nem kaphatta meg Széplakot, már pedig egy tarisznyás-balon megismerkedett a tiszteletes ur 7-ik leányával (nem tudom, most is annyi leányuk van-e a papoknak), a bogár szemű Annuskával. Így az érdekpolitika úgy hozta magával, hogy Puskás ur menjen Széplakra, mivel belehabarodott az Annuska bogár szemébe; igen, de ez a gradus szerint Jónás barátomnak vala jutandó, tehát el kelle cserélni, ami nem is volt oly nehéz üzlet, miután Jónás urnak is inyére volt „Csipigő-Macskás”, noha 3 renens forint és 7 denárral vala olcsóbb Széplaknál. Igen, de ennek meg az az előnye volt, hogy az özvegy papné Birikéje nem 7-ik, hanem egyetlen leány es az özvegyi év leteltével az egész parochia Birikével egyetemben üresedésbe vala jövendő, amely körülményt egy végzendő teológusnak akkor sem volt szabad figyelmen kívül hagyni.

A legációfogás megtörtént minden nagyobb baj nélkül. Egy pár jobb legációért volt duzzogás (az élelmesebbek kikérették magukat). A kiválasztás előtt nem tudott érdektársával megegyezésre jutni, annak még egy egész hete volt a kapacizálásra, a kiegyenlítésre.

Választás után kiadta a rektor a koncep-

tust (ajánló levelet) lemásolás végett, mivel a nagyenyedi részvény-nyomda még nem működött. Igyekeztek is lázas gyorsasággal leírni a „Teljesedjétek be Szentlélekkel” kezdetű ajánló levelet. Milyen buzgósággal tatarozták kopott tógájukat, oktatták mendikánsaikat az „uri viselkedésre”: azt lett volna gyönyörűség látni.

A messzibb vidékre — nem lévén zónatarifa — még pünkösöd péntekjén elindultak legátus uraimék apostolok módjára gyalog, elől menvén a mendikáns, ki gazdája hosszúszerű pipáját vitte, mint egy római lictor (törvényszolga).

Jónás barátom, minthogy Csipigő-Macskás a közelebbi vidéken volt, csak szombat reggel indult el saját két telivér feketején (ilyen színű nadrága volt), s tudva, hogy az özvegy papnénál szűk a szállás, mendikánsát nem vitte magával. Felesleges is lett volna, mert Jónás ur, hogy batyuja ne legyen, egész garderobját magára öltötte. Állott pedig ez egy rend vadonat új fekete ruhából, melyet a diákok Maecenása Káplár Pista csinált a csipigő-macskási legáció kontójára (hogy Jónás ur kifizette-e vagy nem, azt csak ha az üzleti könyveket átvizsgálom, tudnám megmondani), mivel Jónás ur a legáció kivül a Birike szíve ellen is hadjáratot vala kezdendő.

Nem a legkedvezőbb auspiciumok között indult Jónás barátunk útjára. A kollégium-utca végén keresztül szaladt a regiusné macskája előtte; a kápolna alján vette észre, hogy a legszebb prédikációja: „Jobb a keves az Úrnak félelmével, mitsem a nagy gazdaság, ahol háborúság es perpatvar vagy”, otthon maradt. Vissza kellett térnie utána, mert ezzel hatást remélt csinálni a jó csipigő-macskásiak előtt.

Egy év az özvegyi év, felév beletelik a pályázati hirdetések es pályázók lejártatásába; neki pedig egy éve es egy hónapja vala a papi vizsgáig. Háttha? . . . háttha? . . . Soha sem tudja egy szegény diák, hogy élte hajóját hová fogják a kedvező, vagy kedvezőtlen szelek kidobni.

Amíg a „vereskereszt” utján kiért az országuttra, nagy páthosszal tanulta „Baldogok a békességre” című saját gyártmányú prédikációját. Kiérve az országuttra, zsebre vágta a beszédet, pipát huz ki, rá tölt, azaz akar rá tölteni, de Uram fia, egy mákszem dohánya sincs; nem volt mit tenni, szopogatta csutoráját. Az akasztófa-dombon szembe találja Báró N . . . kocsiját, illedelmesen megállítja s diák-szemérmességgel instál egy pipa dohányt. A Báró — ki szerette a diákokat — nyájas mosolylyal nyújtá diszes zacskóját, mit Jónás ur megragadván, oly buzgalommal tömte a potyadohánnyal pipáját, hogy izmos tenyerében szétrepedt az ákosfalvi pipa. A nemes Báró észrevette Jónás ur zavarát, kicsiholt neki, mondván: „Gyujtson rá Domine.” „Köszönöm alásan, — mond Jónás alázatos hajlongások között — hegyre nem jó pipázni, azt mondja Hufeland.” Azzal: „Gyi lovaim! gyi két lábam, fussatok” — elvágatott.

Éppen délre járt az idő, midőn azon ponthoz ért Jónás ur, hol az országuttról le kelle térni azon mezei utra, mely Csipigő-Macskásra vala viendő. Tudván, hogy csak jó ozsonna táján érhet vágyai cseljához, jónak látta megebédelni a „megítató csárdában.” Elévette zsebében vitt Bethlen-kalácsát (ebből is jó lett volna egy párt a kollégium muzeumában megőrizni az utókor számára, mert ez fényesebb emléke a jó

Bethlen Gábornak akármely érez szobornál) s egy itcze bor kíséretében megebédelte.

A korcsmárostól pipát vásárolván, rágyújtott s vígan fűtőrézve indult a keskeny, buja kalászokkal szegélyezett uton Sövényháza felé, mely határos vala Csipigó-Macskással. A gyönyörű vidék, a kellemes júniusi lég annyira lelkesíté Jónásunkat, hogy egész tüzzel neki adta magát a prédikálásnak.

A kapás-emberek bámulva, szent borzalommal néztek utána, midőn látták, hogy kezeivel ég felé hadonázva, tele torokkal kiabál.

„Meglássá kend Sándor bá” — mond az egyik kapás szomszédjának, — „ma nehéz idő lesz, mert az a „garabonczás diák.” „Csak az Isten ő szent felsége megőrizné határunkat a jégesőtől, most tiz esztendeje is éppen pünkösöd szombatján verte el” — felel Sándor bá.

Jónás urnak fülebe jutott a megjegyzés. Önkénytelen körülnézett. Az ég derült, alig észrevehető szellő lengedezett nyugot felől, mely mérséklé a hanyatló nap hevét. Sajnálattal nézett a babonás emberekre s nyugodt lélekkel megy tovább. Azonban alig hagyta háta mögött Sövényházát, észre veszi, hogy nyugoton egy boglyaalakú fényes felhő emelkedik a láthatár fölé, mely mind jobban, jobban tornyosul, tömegében rohamosan növe, színében erősen barnul.

Még nem érte el a csipigómacskási határt, midőn távoli mennydörgés moraja hallszik s ritkán meg-megvillan a horizon felett. Gyorsítani kezdi lépteit, de alig néhány perc alatt a fél égbolt egészen be van borulva, úgy, hogy csak a csipigómacskási torony bádorgedelén és az átelleni szőlőhegyen fényelt már a napsugár. Lelki buzgósággal kezdí erős bariton hangján énekelni: „Te benned biztunk eleitől fogva.” Alig végzé be e gyönyörű zsoltárt, midőn feje felett villámlik, rá nagyot csattan s utána trillázva mennydörög. Jónásunk erre megjijedt. A helyzet kezdett válságos lenni. Nem a mennydörgés, nem a villámlás, sem pedig a jégeső vala az ő szörnyű aggodalmának oka, hanem egyetlen új ruhája vala, melyet hozomra készítettett. Ez aggasztá őt szörnyen. Nem is ment többé szegény Jónás, hanem rohant, mint a feldühödött bika, de hasztalan, mert egy előhegy által elfedett Csipigó-Macskából egyetlen házfedelet sem birt látni, pedig aggódó lelke fedél után vágyott, de sehol, semerre semminemű fedél nem kínálkozott feltett ruhája oltalmára.

A háta megetti oldalon már javában esett. A kapások futnak. Az asszonyok szoknyáikat fordítják fejükre esernyő gyanánt (a németek még akkor nem jöttek volt paraplival civilizálni minket). Jónás barátunk új ruhája katasztrófa előtt állott. Egy kövér csepp Jónás tisztességes orra hegyére esett, s egy csepp, mint a kova az aczélból a szikrát, úgy pattantá ki Jónás ur fejéből a mentő eszmét.

Mint hogy abban az időben sem „Riunione”, sem „Fonciere”, sőt még a „magyar általános biztosító társaság” sem létezett, sőt a zálogházon kívül más ruhabiztosító intézet most sem létezik, így hát Jónás ur „önbiztosító” iett. Tudván a fizikából, hogy a testek áthatlanok, egy szempillantás alatt a legelső divat szerint leöltözött, ruháját összecsomagolva a sáncz élire ráfeküdt testével fedezvén a viszonyosság elvével fogva. Egy csattanásra megeredt a zápor. Kapott

Jónás ur olyan zuhanyt, amelyet sem Priszt, sem Kneip Sebestyén nem pipált.

Amily gyorsan jött a zápor, épp oly gyorsan távozott, azonban a község közelében már jégesővé változott s meglehetősen elverte a határt. Az eső multával Jónás ur felölté száraz ruháit, s vígan indult célja felé. Innen-onnan kapások jönnek elé borig ruháit, sauda szemmel nézik Jónás ur száraz ruháit; meg nem foghaták, miképpen maradhatott Jónás szárazon a roppant záporban, mikor ő is szabad ég alatt volt. Félenk borzalommal haladtak el mellette, alig köszönve: az oláhok meg éppen keresztet hánytak, sugdosva egymásnak: „esta solomouariu” (garabonczás diák).

Egy pár fiatalabb munkás gyorsan előre ment, míg Jónás ur magasszáru kothurnusával lasan bandukolt, kerülve a sarat. Megkerülvén az előhegyet, előtte volt Csipigó-Macskás köris- és szilfaktól környezve.

A község végében nagy néptömeg állingált. Minthogy sem most, sem akkor nem volt szokásban a legatust díszbandériummal fogadni, Jónás ur nem tudta, mire vélje e csöndületet. Mire oda ért, nagy zsbajjal támadtak rája, vasvillák közé fogták s úgy kísérték a község házához, hol magyarul, hol oláhu szidták, miért verette el a határt, rájok hozván a jégesőt. Tettelesen azonban nem bántalmazták. Félőles vállai, izmos karjai, hatalmas termete tiszteletet parancsoltak.

A község házában együtt volt a kupak-tanács. Jónás ur sértett indignációval nyujtá oda ajánló levelét, ezzel bizonyítandó alibi-jét. Firkász Gyuri a notárius, Garabó Mihály a kántor, Kopasz Józsi a bíró, mind irástudó emberek, elolvastva a levelet, engedelmet kértek a legátus urtól, s a tudatlan népet eloszlatták jól lekorholva.

Csusza Mócsi, a harangozó, megértvén, hogy a garabonczás diák a legátus volna, rögtön elvezette tiszteletes özvegy Kanyaró Mihályné asszonyomhoz, hol a bájos Birike éppen akkor szedgette ki a mézes-mákoskalácsokat, meg a tejfőlös turóselepényeket.

„Tóbiás Jónás légátust van szerencsém ajánlani!” „Ah! . . . Örvendünk — mond nyájasan a tiszteletes asszony. — Sári szolgálóm éppen most jött az Alszegeből s mondá, hogy a faluházánál egy garabonczás diákot tartanak fogva . . . Ilyenek ezek a cselédek. Talán nem ön volt?” „De igen” — mond Jónás nevetve. „Oh milyen ostobák is ezek a parasztok! Talán nem bántalmazták?” „Oh nem, nem is tanácsolnám” — mond Jónás maga biztában, egy oldalpillantást vetve Birikére, ki a legpirosabb lepényt már felvágva Jónás ur elé rakta, szemérmesen kínálgatva: „Tessék legátus ur! tudom, éhes lesz” . . . „Igazán tessék — vág közbe tiszteletes Kanyaróné asszonyom — leányom dagasztotta, azt hiszem, nem lesz hibája.”

Csitt, meg kell mondjam az igazat; amint Jónás ur hátra hagyott irataiból kibetűztem, csakugyan a papkisasszonyok akkor, habár nem is piperéztek, czimbalmoztak, zongoráztak, de sütni, főzni, fonní, szóní úgy tudtak, hogy egy egész leánynövelde most nem tud annyit a gazdasszonyságból, mint a mennyit tudott, teszem fel, Birike is.

Ezt az igazságot pedig Jónás ur egy egész életen át tapasztalta, mert hogy némi megéleibe vágják a későbbi fejleményeknek, megmondom az igazat. Jónás ur, ahogy megkóstolta a piros tejfőlös lepényt, s ráveté szemeit a még pirosabb Birikére, rögtön

feltette magában, hogy a Birike szívében első helyen fogja magát bekebelezettni. Pedig Firkász Gyuri ugyancsak járt utána, meg Garabó, a kántor is kerülgette, mint a macska a forró kását. Minthogy azonban Jónás urnak erről semmi tudomása sem volt, így sem injuriát, sem birtokháborítást nem követett el, midőn még azon este megkezdte Birike szíve ellen a czernirozást. És meg kell adni, úgy az akkori, mint a mostani diákok mesterek a széptevésben, noha erre sem Salustius, sem Ovidius, még csak Cicero sem ad semmi utmutatást.

Amig tiszteletes Kanyaróné asszonyom a bárány-paprikás asztalképességével bajlódott, Jónás ur mint affele „harmonista” elkezdett dalolni. Igen felkapott nótá volt akkor Csokonaitól: „Földiekkel játszó égi tünemény . . .” Birike elevevő gitárját s gyönyörű csengő hangja mellé felségesen akkompanirozott. A gyönyörű hang annyira elbájolta Jónás urat, hogy magánkívül volt. Ezen lelkesülttségében el is énekelte rögtön: „Nem anyától lettél, rózsafan termettél, piros pünkösöd napján hajnalban születél.” Ennek a dalnak külföldben úgy fátyl alatt az volt a rendeltetése, hogy Jónás ur érzelmeit tolmácsolja Birike szívecskéjének. Léven pedig a dal olyan internacionális nyelv, Birike át is értette, s hihetőleg a későbbi fejlemények tanúsága szerint át is érezte, mert azzal kontráztott rá: „Sugjad a fülembe, hogy szeretsz; oh milyen jól esik nekem ez.” Ezt Jónás diák szerelmi vallomásnak vette in optima forma. A Birike elvágta szemeit sem magyarázták más értelemben. Mire tiszteletes Kanyaróné asszonyom bejött a konyháról elrendelni az asztalterítést, Jónás ur már Birike lábinal térdelt (ez az egy eset, mikor a kalvinista is térdel). A váratlan meglepetés kissé zavarba hozta a szerelmeseket, de nem Kanyaróné asszonyomat.

„Talán igen hamar lesz, légátus ur!?”

„Oh! . . . nem . . . nem” — hebegé Jónás ur zavartan.

Birike elpirulva ugrott fel az öreg karosszékből, s pirulását a közeli almáriumba rejté, honnan a hófehér asztalneműt kivéve, asztalt terített.

Tiszteletes Kanyaróné asszonyom a konyhán sűrűgve, örömmel szötte a reménység arany szárait, elgondolván, mily boldog lesz ő, ha Jónás elveszi Birikét s megkapja a csipigó-macskási parochiát, akkor neki sem kell elhagyni e házat, melyben 20 boldog évet töltött egyszerű meglegedésben boldogult férjével, kinek hült hamvait sem kell itt hagynia.

Birike az asztal körül sűrűgve, pajkosan fenyegette meg rózsás ujjacsájával Jónás urat. Jónás ur lelkesülten kapva fel a gitart, tüzzel énekelte:

„Anyád haragja bármilyen nagy,
Kedves galambom, mégis az enyém vagy.”

Amen! sohajtá magában Kanyaróné asszonyom.

Pünkösöd első napján reggel liberiás inas jelenik meg özvegy Kanyaróné tiszteletes asszony uri házában, levelet hozván a legátus urnak, melyben csipigó-macskási gróf Macskásy Andor ur a légátus urat ebédre hívja. Jónás ur alázattal köszöntö meg és ígerte, hogy szerencsétlen fogja ő méltóságát.

Az első templomozás fényesen sikerült. A rozoga orgona hangjai mellett Garabó ur sopranja majdnem elveszett, hanem Jónás ur erős bariton hangja majdnem elnyomta az orgonát és úgy megszabta az éneklést

hogy a jámbor csipigő-macskásiak szemüket, szájukat eltátották. Hát az egyházi bészéd? . . . Az valósággal elragadta a jámbor híveket. A kurátor, egyházi s a nemes, szent presbyter uraimék valóságos némajátekot rögtönöztek, amint integettek egymásnak tetszésüket.

Templomozás után a hívek felkörbe állva várták a legátus áldását. Jónás ur hódolva a falusi szokásnak, mely még most is meg van sok helyt, meg is áldá őket ilyenképpen:

„Szeretett hívek az Úrban! Részeg vagyok az örömtől, hogy ma a Szentlélek kitöltetésének innepén nektek hirdethetem az Úrnak ígését. Különös szerencse, hogy én mint szegény árva (oh, hogy az isten aranyozza meg a száját! sugták az asszonyok), elárvult híveknek prédikálhattam, mondván: „Biztatok az Úrban, mert ő el nem hagyja a benne bizókat.“ Tartsa meg az Isten a ti buzgóságotokat egyházatok iránt és áldjon meg itt e szent helyen, és oda haza házaitekban egyenként és összesen!“

Kopasz Józsi, a falu érdemes birája és az egyháznak már harmad izben kurátora, köszönte meg az áldást, kívánván a legátus urnak egészséget és Istennek segedelmét, hogy elvégezné tanulását, nyerjen kárptólást árvaságaért egy jó parochiában. Sőt azt is hozzá tette: „Ne felejtse, ha végez Isten kegyelméből, hogy mi is árvák vagyunk!“

Ez olyan meghívás-féle. Jónás ur, látva a gyülekezet örömteljes arcát, hallva a szünni nem akaró éljenést, mely lelki örömmel adott magában hálát az Úrnak, ki ma ilyen bő mértékben tölti ki reá a Szentlélek áldását.

Gróf Macskásy kastélyában fényes uri társaság volt jelen. Az egész vármegye notabilitásai hivatalosak valának, maga a házi ur lévén a megyében vezérpolitikus.

Jónás urra nagy szerencse volt ennyi notabilitást látni egyszerre egy csomóban, hanem azért mégis szorongó kebelrel közelgett, nem azért, mert még „eleven gróft“ soha sem látott, hanem inkább azért, mert szokatlan volt, mint minden diak, az „uri viselkedésben“.

Rendkívül félt, nehogy valami bakklövést csináljon. Azonban sorsát nem kerülhette el.

A gróf rendkívül kedélyes ember, szerette a diákokkal evődni. Ezt Jónás ur sem kerülte ki. Ismerőseitől hallotta, hogy legátusa elmes ember, rögtön kész volt a tréfával. Megrendelte a felszolgáló inasnak, hogy a legátusnak ne tegyen kanalat. — Letűnek, a házi ur jó étvágyat kíván. A háziasszony szívélyes hangon szól: „Tessenek hozzájárulni, mert elhül a leves!“ Mindenki veszi a kanalat. Jónás irul-pirul, néz jobbra, balra, a vendégek mosolyognak. „Hunczfut a ki meg nem eszi a levest“ — mond a gróf. — Szegény Jónás önkénytelenül zsebébe nyul, hát a „megítató csárdánál“ megmaradt czipósarok ott van. Megkönnyebbülve rántja elő, kivágja a belet, beleszurja villájába s nagy gyorsasággal felhőrpöli levest a társaság derült mosolya közben. Mire készen volt vele, a czipóhaj is megázott. Mit gondol Jónás? Nagyszáját tát és elnyeli kanalat, mondván: „Számár, a ki meg nem eszi a kanalat.“ Erre a diákvicczre óriási nevetés lett. „Dupla legatum, domine“, kiált a gróf.

Azonban Jónás urnak csak a későbbi fogásokkal gyűlt meg a baja. Mert sem most, sem akkor nem volt szokásban a diákokat Horatius és Vergilius közben „uriasan“ enni is tanítani, pedig nem lenne rossz, ha min-

den tanár naponta 5-6 diákokat meghívna ebédre és szemléltetve oktatná az urias evésre is; mert enni természetesen minden diak tud, amióta csak diak létezik a világon, annyira, hogy sok rossz gyomru ember, a kinek a módos evés már elrontotta a gyomrát, megirigyelhetné; hanem hát bizony nem sokat fordulnak meg a szegényebb fiúk uri helyeken, s ha valaha oda kerülnek, hát sok neveléses dolog történik velük. — A mi Jónásunkkal is megesett egy pár stikli, mit az akkori diákujságban, a „méh-kosárban“, megörökítették elmés kollégái.

Igy a többek közt szokásban volt, hogy a majorság-sültet egészben nyárson sültve (nincs is ennek párja) tették a legfiatalabb vendég eleibe. Neki kellett azt felválni, s az eközben ejtett ügyetlenségein a vendégek nevettek.

Jónás ur azonban nem lévén ismeretes az ilyen uri szokásokkal, az egész eleibe tett kappant megette az utolsó falatig a társaság gyönyörűségére, s midőn egy egész pulykát is eleibe akart tenni az inas, azt szemérmesen lökte tovább, hogy: „részesüljön más is.“

A malacz-sültről a ropogós piros bőrt Jónás lefejtette s tányérja szélére rakta. Figyelmezteti a házi ur, hogy az a piros ropogós bőr, az a java, „placeat domine! kóstolja csak!“ Jónás szemérmesen ropogtatta erős fogai közt s csakugyan jónak találta.

Hanem aztán hasrengető kacagásban tört ki az asztaltársaság, mikor Jónás a csigát (nagy uri csemege akkor tájt), mely az egész országban a csipigő-macskási szilvá-sokban fejlődött legszebben, egészen falta be héjastól és recsegve zuzta szét szája erős malmában. Azonban a díszert csemegeben nem találván semmi élvezetet, az egyet lenyelte és nem isfált többet.

Az ebéd végén, az utolsó fogás után, kis csészebe minden vendég elé meleg vizet tettek a száj kiöblítésére. Jónás barátunk látva, hogy mindenki szájába veszi, nagyhirtelen bekapta és lenyelte a csésze meleg vizet, csak akkor nezett nagyot, mikor látta, hogy a többi visszabocsátotta a csészebe.

Vége volt az ebédnek.

Nagy hajlongások között köszönik az ebédet a házi asszonynak, ki „bocsánat a rövid ebédért“ szokásos mondással kívánta: „kedves egészségükre“, mire Jónás földig hajolva rebegett: „biz elég rövid volt, könyörgöm alásan.“

Ő nagysága nagyot néz a szegény diákon s odaveti: „tán a kollégiumban külföld ebédet szokott enni?“

„Oh nem, — felelt Jónás nagy alázattal — fött krumplit és hagymát vágok felváltva tányéromba, leöntöm eczettel és czipóval megeszem, de hát professzoraim mindig arra oktatnak, hogy a nagy urakkal nem kell ellenkezni.“

„Uraim! menjünk át a pipatoriumba.“ Itt fel lett adva a fekete kávé. Minthogy abban az időben nem minden korcsmában árulták a kávéseprőt, hát Jónás ur ezt se tudta, mire való. Hanem hogy előbbi tévedését a meleg vízzel helyrehozza, szájába vette, kiöblíté száját s szépen visszabocsátá a csészebe.

Innep másodnapján a grófi uradalmak jogügyi igazgatója, tekintetes és nemes Hajas Ádám, het vármegye hites asszesszora házában látjuk Jónás urat vacsorán, ahol egyszersmind régi jó szokás szerint táncmulatság is rendeztetett.

Jónás ur házi asszonya és a bájos Birikén kívül ott voltak még Kuvasz Imre uradalmi kasznár, ennek neje és sovány nővére, Firkász Gyuri, mint fortenczer és Garabón kívül egy pár fiatal ember és leány.

Vacsora után kezdetét veszi a táncz. Firkász Gyuri szomoruan tapasztalta (az első palotásra Birike kikosarazta), hogy ez a garbonczás diak, ha nem is verte el a nép vetéseit, de Birikének irányában keletkező szerelme rügyeit teljesen megvakítá (pomo-logiai kifejezés). Már akkor ismeretes volt az arany közmondás: „Amely szekér nem akar felvenni, az után ne fuss“ Nótárius uram is, látva, hogy Birike meggyerésében Jónás ur nemcsak egy fejjel, de egy egész hatalmas testtel megelőzte, neki fanyalodott a jószág-direktor kissé meglemedett, de nem kevésé kövér Ilkájának. Garabó ur pedig amaz igazán klasszikus mondásnak: „Kantores amant liquoresz“, hódolva, egész este ivott.

Igy Jónás ur mindkét vetélytársától párvialdal nélkül megmenekült.

E multság alatt fejtett ki a viszony Jónás és Birike között annyira, hogy innep harmadnapján meg is kérte anyjától, s mint boldog mátká majdnem az egész hetet tiszteletes özvegy Kanyaróné asszonyomnál töltte szerelmeskedés és a jövő légvárainak építésében. Mint műértő és rajzos, Birike virágos kertjét egész újra rendezte.

A kert közepébe kirástolá a hit, remény és szeretet szimbolikus képét, aminek a gyönyörködtetésen kívül az a gyöngéd célja is volt, hogy Biriket a hosszú év alatt, míg Jónás ur átesik a papi vizsgán, folyton figyelmeztesse ezen — minden szerelmesnek — szentháromságára: „higyj, remelj és szeress!“

Ez az igazi szánkta trinitász.

A kollégiumban el nem tudták képzelni Jónás ur társai az ő hosszas kimaradását. Évődtek is vele társai sokáig.

Puskás János pontosan megfizeté a 3 re-nens forint és 7 denárt, noha Jónás szívesen el is engedte volna, annyira bevágott neki a csereüzlet.

* * *

A következő év elején Csipigő-Macskás pályázat alá adatott, az egyház arkivumában most is meglátható konvenczió szerint:

1. 23 és 1/4 hold kánonika-porció és a temető élvezete;
2. 37 kalongya tiszta, ugyanannyi rozsos buza (nem a csűr oldalához verve);
3. 13 kalongya zab;
4. 75 veka tengeri az egyházi hívek;
5. ugyanannyi a grófi udvar részéről és a szokott stolaris jövedelmek: az esketés 1 r. frt 2 den.; temetés 1 r. frt; keresztelés 1 kenyér és fiu-gyermek után egy kakas leány-gyermek után egy jércze.

Mondanom sem kell, hogy Jónás barátunk két kézzel ragadta meg az alkalmat és megpályázta. Szerencsésen meg is választották, noha Firkász Gyuri igekezett ellene pártot csinálni. Ez czéltalan volt. Jónás ur szóuki talentuma, jó modora és Birike áldott szel-leme kivívták számára a győzelmet.

Még azon őszön elfoglalta a parochiát, s hogy az özvegynek ne kellessék kiköltözni, összekelt Birikével.

Boldogul éltek falusi magányukban, egymást és híveiket szeretve; egymástól és híveiktől szeretettve. Pár év alatt zajos lett a csipigő-macskási parochia, csengett a pajzán gyermekek zajos játékától. (Minden papnak és tanítónak ezek első szerzeményei.)

Csendes, jámbor, munkás neje megédesít minden perczeit, úgy, hogy Jónás méltán énekelhette:

„Áldom azt a pillantást,
Melyben megláttuk egymást . . .“

mert boldogsága határtalan lett volna, hanem hát szegény Jónásnak is volt egy, de igazán csak egy keresztje . . . élt az anyósa.

Csúcs, 1897. decz. 10.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenédi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenédi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Hirdetés.

Tövisen és Diódon a Málnási-féle birtok, mintegy **70 hold szántó**, szőlő, erdő és épületek nélkül való

belsőség

örök áron eladó, esetleg 1898. Szent-György-napjától haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet **Végh Domokossal** Maros-Vásárhelyt a vármegye házában.

1328 3-3.

894. szám. 1897. bvrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbíró 9092-1897 számú végzése folytán dr. Preda Vazul ügyvéd által képviselt, az Offenbányai Munteána pénztár javára mogosi Csepelen Joszif és társai ellen 134 frt tőke, ennek 1897. évi június hó 12. napjától számítható 5% kamatai és eddig összesen 38 frt 71 kr perköltés követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság 897.

21. foglalt és 497 frt 85 kr-ra becsült, a foglalási jegyzőkönyv 1-től 20 tételéig Csepelen Joszifnál 4 kalangya széna, 22 lit. véka buza, 2 szekér és háziutortok, David Veszilienél 7 kalangya széna, 2 ló, 2 kocsa és 2 ártány; Miklea Gavrilánál 5 kalangya széna, 6 juh és 1 koezából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az abrudbányai kir. járásbíró idézett sz. kiküldetést rendelő végzése folytán a helyszínen, vagyis alperesek lakásán Mogos Mikl. és t. és Malmaligány leendő eszközlésére **1897. december 30-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzetnek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a meny nyíben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alóli kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Abrudbányán, 1897. évi december hó 19.

Szabó Dénes,
kir. bírósági végrehajtó.

1331 1-1

Tölgyépületfa- és dongaeladás.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskolánál 1898. évi január hó 9-én d. e. 10 órakor 30 cm-től 60 cm. közép átmérőjű, 2 $\frac{1}{2}$ –8 m. hosszú, szép, **5–600 köbméter**

tölgyépületfa

kerül árverés útján eladásra. Ezen fákat a helybeli vasutig a főiskola szállítandja. Kikiáltási ár köbméterenként 9 frt 30 kr. Bővebb értesítést nyújt a főiskola jogügyi és jószágigazgatósága, hol az árverési feltételek is megtekinthetők a hivatalos órákban.

Ugyanitt $\frac{1}{2}$, 1, 2 $\frac{1}{2}$, 3, 5, 6 hektoliteres száraz dongák is kaphatók jutányos áron.

Nagy-Enyeden, 1897. december 17.

A Bethlen-főiskola
jog- és jószágigazgatóság.

1327 3-3

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Van szerencsém a művelt pártoló közönséggel tudatni, hogy

karácsonyi és ujévi játékszereim,

minden nem- és korbellek számára alkalmasak, igen nagy választékban megérkeztek, közöttük igen dús választékban hasznos cikkekkel leszállított áron kiárusítok, u. m. dominó, sakk, várjáték, harang-kalapács, „Poesie“ emlékkönyvek, **korcsolyák** minden fajban.

Ez évadra a háztartásnál teljesen nélkülözhetetlen cikkek közül is nagyobb mennyiséget hozattam, melyeket szinte a rendes áron alól árusítok el az évad tartama alatt, u. m. **majolika ozsonna-tányérok**, gyümölcs- és befőttes tálak, torta-tartók, **alpacca gyertyatartók nehezek, evő, kávé és feketekávé, u. m. leves- és tejmerő kanalak**, thea-szűrők, theás kannák, **kávé-főzők porcelán, zománczos kék és nikkell**, zsolnai piros majolika lábasok és vizes kannák, nikkell fazekak, lábasok és leveses tálak, szóval a háztartáshoz való összes cikkekkel leszállított áron ajánlom, végül, hogy a **kenyér** drágaságán segítve legyen, sikerült egy nagyobb mennyiségű **kávé-vételem** és ez által **kitűnő** jó, tiszta ízű kávé igen dusan szaporít, 2 frt 10 kr helyett

1 frt 50 krért

szolgálok tisztelt vevőimnek.

Karácsonyi és ujévi ajándékból kirakataim 1–2 nap mulva készen lesznek, melyeknek megtekintésére igen tisztelt vevőimet megkérem. Egyben van szerencsém 26 éves becses pártfogásukért alázatos köszönetet mondani, alázatosan kérve, hogy részemre továbbra is fenntartsa. Boldog ünnepeket kívánva,

teljes tisztelettel

BISZTRICSÁNY LAJOS.

1028 41-52

Friss székely turó és kaskavál mindig kapható.

STEARIN GYERTYA EGY CSOMAG 35 KRAJCAR.

KITŰNŐ JO ÍZŰ CUBA-KÁVÉ KILOJA 160, 2-210.

Báli, menyasszonyi öltözetek. Egyszerű öltözetek párisi ízléssel.

MUTATVÁNYSZÁM INGYEN.

PÁRISI DIVAT

Szerkeszti: Györy Ilona.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER.

Szines, élő modellek után készült fény-nyomatu képekkel, szabásrajzok, kézimunkák, illusztrált regények stb.

Fakarékoság ízlés mellett.

Kimerítő magyarázat.

Legszebb és legolcsóbb magyar divatlap.

Előfizetési díj:

csak PÁRISI DIVAT	
Egész évre	8.—
Fél évre	4.—
Negyed évre	2.—

PESTI HIRLAP-PAL együtt:	
Egész évre	18.—
Fél évre	9.—
Negyed évre	4.50

1330 1-1

Kiadóhivatal: Budapest, Váci-körút 78. szám.

Ujnonnan belépő előfizetők, akik legalább egy negyedévre előfizetnek, megkapják a „Pesti Hirlap“ 1938. évre szóló nagy képes naptárát.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Példányszám
52,000

Megjelenik naponta
20-32 oldal terjedelemben.

Mutatványszám
ingyen.

Munkatársak:

Dr. Kenedi Géza felelős szerkesztő, ifj. Ábrányi Kornél, Beksics Gusztáv, Balogh Pál, Vázsonyi Vilmos, b. Jósika Kálmán, Tóth Béla, Murai Károly, Bede Jób, Gerő Ödön, Kóbor Tamás, Tömörkényi István, Kálnai László, Krúdy Gyula, D'Artagnan, Szabó Endre, Vértesi Arnold, Zempléni Árpád stb.

Karácsonyi ajándékul a „PESTI HIRLAP“ nagy képes naptára.

Előfizetési díj:

csak PESTI HIRLAP	
Egy évre	14.—
Fél évre	7.—
Negyed évre	3.50

PÁRISI DIVAT-TAL együtt	
Egy évre	18.—
Fél évre	9.—
Negyed évre	4.50

1330 1-1

Minden hóban jegyzéknapló.

Kiadóhivatal: Budapest, V. ker., Váci-körút 78. szám.

DIETRICH ÉS FIA

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK

TEA, RUM, COGNAC ÉS PALACZKSÖR NAGYKERESKEDŐK. FINOM LIKÖRÖK GYÁRA.

BUDAPEST, IV., RÉGI POSTA-UTCZA 10.

közvetlen behozatalú valódi

BRAZILIAI RUM-ja.

Kapható: a bizományi raktárban: Bisztritsány Lajos urnál.

1325 2-4

Előfizetési felhívás

„KÉPES CSALÁDI LAPOK“

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

A „Képes Családi Lapok“ már a XX-ik évfolyamába lépett. Önérzettel jelentjük ezt a tényt a magyar olvasóközönségnek akkor, midőn egyuttal felhívjuk, hogy legyen szives továbbra is azon érdeklődést tanusítani lapunk iránt, melyet eddig tanusított.

A „Képes Családi Lapok“ multja legjobb bizonyíték a mellett, hogy míg egyrészt hézagot pótolunk, másrészt az olvasóközönség igényeit tökéletesen kielégítettük. Ismételten elmondhatjuk, hogy kitűzött célunkat elértük, mert lapunk jelenleg már az ország minden vidékén a legtöbb művelt magyar család kedvelt házi barátja.

A „Képes Családi Lapok“ fennállása óta már több hasonírányu vállalat támadt, melyek részben megszűntek, részben tengődnek. Nem kutatjuk az okokat, hanem egyszerűen megköszönjük az olvasóközönségnek bizalmát s újból kérjük: előlegezzék azt nekünk lapunk XX-ik évfolyamára is.

A „Képes Családi Lapok“ a legolesőbb és azért a legelterjedtebb képes hetilap! Megjelenik minden héten bő szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal és külön beköthető regénymelléklettel.

A „Képes Családi Lapok“ havonként kétszer „Hölgyek Lapja“ című felíves mellékletet ad, párisi divatképekkel és bő divattudósítással, s így egy külön divatlapnak tartását feleslegessé teszi.

A „Képes Családi Lapok“ olyan szellemben és irányban van szerkesztve, hogy ifju és öreg külön s együttvéve élvezettel olvashatja.

A „Képes Családi Lapok“-ba a régi és újabb írói és költői gárda minden számottevő tagja dolgozik.

A „Képes Családi Lapok“-nak regényei, elbeszélései, rajzai, humoreszkjei, költeményei kedélynemesítő olvasmányok. Irányezikkeivel a társadalom minden kérdéseire kiterjeszkedik. Orvosi és egyéb cikkei pedig tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok“ minden évben négy külön beköthető regényt ad mellékletül előfizetőinek.

A „Képes Családi Lapok“ borítéka szellemes és szórakoztató csevegések, illetve kérdések és feleletek tárháza.

A „Képes Családi Lapok“ előfizetői díjtalanul közölhetik gondolataikat az „Előfizetők postájá“-ban.

A „Képes Családi Lapok“ képei lehetőleg alkalmoszerűek, díszesek és tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok“ a lehető legjobb cikkeket igyekszik nyújtani s hogy hivatásának megfelel, azt legjobban bizonyítja immár XX. évi fennállása, mit eddig hazánkban egyetlenegy hasonló irányu lap sem volt képes elérni; bizonyítják továbbá azon előkelő és kitűnő írók és írók nevei, kiknek nagybecsű műveit csaknem minden számban élvezheti az olvasó s akik közül büszkén említjük fel dr. Tolnai Lajos szerkesztőn kívül: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Radó Antal, Rákosi Jenő, Temérdek (Jeszenszky Daniel), Lauka Gusztáv, Rudnyánszky Gyula, Tölgyesi Mihály, dr. Feleki Sándor, Méry Károly, Jambor Lajos, Dombai Hugó, Kenézy Csátar, Pécsi D. Anzelm, Kósa Ede; — Beniczkyne Bajza Lenke, B. Büttner Lina, G. Büttner Julia, Tutsek Anna, Buday Sándorné, Cserneczky Gyuláné, Nagyvárad Myra, K. Beniczky Irma, Mericzay-Karossa Irma, Fanghne Gyujtó Izabella, Ábrányiné Katona Klementin, H. Havassy Iona, V. Gaal Karolina, Karlovsky Ida, Harmath Lujza, Kéray Elza, Vörös Julianna neveit stb.

A „Képes Családi Lapok“ előfizetési ára a „HÖLGYEK LAPJA“ című divatlappal és regénymelléklettel együtt:

Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

A „Képes Családi Lapok“ annak, aki az előfizetési összeget és azonkívül még 80 kr esomagolási és postaszállítási költséget egyszerre beküldi, elismerésül négy regényt küld díjtalanul.

A „Képes Családi Lapok“ mutatószámokat ingyen és bérmentve küld mindazoknak, akik ez iránt — legezészerűbben levelezőlapon — hozzáfordulnak.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ kiadóhivatala
Budapest, V. Vadász-utca 14. (Saját házában.)

1324 2-4

Karácsonyi vagy újévi ajándéknak

legalkalmasabbak a

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság
üzleti irodájában kapható meglepően csinos

ujdonságok * *

* * * elegáns levélpapírok és névjegyekben,
melyek a napokban érkeztek meg s úgy olesóságuknál, mint ezélszerűségüknel fogva már eddig is a közönség általános tetszésével találkoztak és nagy kelendőségnek örvendenek. A levélpapírok és boritékok kívánatra tetszés szerinti monogrammal is elláttatnak.

Ugyanitt egyéb emléktárgyak is kaphatók.

Írószerek és papír beszerzésére, ugyszintén a **nyomtatvány-szükséglet** fedezésére ez a legolcsóbb forrás.

Ujságírók lapja!

BUDAPESTI NAPLÓ.

Ujságírók lapja!

A magyar sajtóban páratlan az a siker, amelyet a

Budapesti Napló

aratott és az egész világ sajtójában példa nélkül való, hogy egy szerkesztőség maga alapított volna és adna ki politikai napilapot.

A BUDAPESTI NAPLÓ

a szerkesztőség tulajdona, nem adta magát semmiféle vállalkozás rendelkező hatalma alá **Független** tehát és szóki-
mondó felfele is, lefele is minden irányban. Az igazi **szabadelvűségnek** sok diadala fűződik már a **BUDAPESTI NAPLÓ** pályájához és a reakzionárius törekvesek kudarczai megannyian a **BUDAPESTI NAPLÓ** egy-egy sikeret jelentik.

A BUDAPESTI NAPLÓ KARÁCSONYI ALBUMA,

amelyet a szerkesztőség karácsony napjára kivétel nélkül a lap minden előfizetőjének, az ujonnan belépőknek is megküld, olyan irodalmi remek, amely az ország határain is messze tulmenő feltűnésre tart számot.

A huszadik század asszonya.

Ez az a kérdés, amelyről a világirodalom legragyogóbb nevű írói nyilatkoznak a Budapesti Napló albumában, közvetlenül a Budapesti Napló közönsége számára készült cikkekben.

Iván, ifjabb Ábrányi Kornél nagyszabásu remek költői elbeszélése

követi ezt a remek cikksorozatot.

A Budapesti Napló írásban és képből az album befejező része.

A Budapesti Napló főszerkesztője: **Vészi József.**

A Budapesti Napló felelős szerkesztője: **Braun Sándor.**

A Budapesti Napló belső dolgozótársai:

Ábrányi Emil, ifj. Ábrányi Kornél, Clair Vilmos, Cerri Gyula, Erős Gyula, Fái Béla, Gergely István, Holló Márton, Horváth Elemér, Janovics Pál, dr. Kovács Jenő, Lyka Károly, Márkus József, Merkl Adolf, dr. Márton Miksa, Molnár Ferencz, Pekár Gyula, dr. Soltész Adolf, Sváb Tivadar, Thury Zoltán. — A szerkesztőséghez csatlakozik a külső munkatársak, cikkkirók és tárczairók díszes sora.

A Budapesti Napló

rovatai gazdagok, értesülései kitűnőek. Az egész ujság friss, eleven, temperamentumos és minden rovatában az izlést, az előkelőséget és a megbízhatóságot ismeri legfőbb törvényének.

Előfizetés: egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr.

Mutatványszámokat nyolcz napig ingyen küld a kiadóhivatal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IX. Üllői-ut 15. szám.

Olvassa mindenki az ujságírók lapját: a **BUDAPESTI NAPLÓT!**